Nedėlinis Laikrasztis
„LIETUVA“
Iszeina kas Petnyczia Chicago, Ill.
Prenumerata ant metu:
Amerikoje.....$2.00
I Užmari.....$3.00
"Lietuva" spaudina Knigas, Konstitucijas ir kitokius drukus lietuviszkai, lenkiszkai ir angliszkai.
Užsirasznant "Lietuvą" reikia draugia ir prenumeratą prikisti. Prisiusdami pinigus adresuokite teip:
A. OLSZEWSKIS,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

LIETUVA

The Lithuanian Weekly
"LIETUVA"
Published every Friday, at Chicago, Ill.
Executes all kind of Job Printing and translating in Lithuanian, Polish and Russian languages.
Subscription $2.00 per year.
All communications must be addressed.
A. OLSZEWSKI,
924 33rd St., Chicago, Ill.
Sub-Station No. 60.

Nr. 9 CHICAGO, ILL., PETNYCZIA, 1 Kovo (March) 1901 m. Metas IX

ENTERED AT THE CHICAGO, ILL. POST OFFICE AS SECOND CLASS MATTER.

Politiszkos žinios.

—o—

Amerika.

Amerika niekaip ne gali sueiti į susipratimą su kubiecziais, kadangi tie ne nori paaukauti savo liuosybės ant amerikonų naudos. Amerikonai, ypacz gi prezidentas McKinley ir jo ministeriai, kurie pirma garsino, jog pradeda karę su Iszpanija tik su mieriu iszliuosavimo Kubos nuo iszpanijonų prispaudimo, reikalauja dabar nuo Kubos konstitucijos dirbėjų, kad jie įvestų į konstituciją prietikius terp Amerikos ir Kubos, kad joje butų pažymėta, jog Kuba prižiurėjimą užrubežinių reikalų paveda Suvienytoms Valstijoms, teiposgi, kad jos turėtų tiesą prižiurėti iždą neva laisve apdovanotas Kubos. Apart to, dar prezidentas Mc Kinley reikalauja, idant Amerikai atiduoti butų penki portai ant parengimo laivynės stacijų ir anglių sukrovimo vietos. Jeigu kubiecziai iszpildytų tuos reikalavimus, tai jug Kubos, apart gal McKinleyo ir jo ministerių, nieks neprigulminga republika vadinti ne galėtų, ji isz iszliuosavimo nuo iszpanijonų nieko ne pelnytų, permainytų vien poną: vietoj iszpanijonų, ji patektų po globa amerikonų. Juos gi kubiecziai turėjo progą pažinti ne isz geriausios pusės. Ne žingeidu todėl, jeigu kubiecziai ne nori nė klausyti apie iszpildymą geismų prezidento Mc Kinleyo.

24 d. vasario Havanoj apvaikszcziojo sukaktuves iszliuosavimo Kubos isz po iszpanijonų valdžios. Ant susirinkimo buvo kalbos. Kubietis Zayas savo kalboj peikė amerikonų pasielgimą, kurie stabdo buk kubieczių pasikėlimą. Gomez gi iszjuokė norą amerikonų pavergti Kubą, kadangi ant to neužtektų pusės milijono amerikoniszkos kariaunos ir kova turėtų trauktiesi per metų eiles. Vokietijos laikraszcziai sako, kad jeigu amerikonams ne pasiseks greitai susitaikyti su kubiecziais, už gims ant Kubos toks jau pasikėlimas priesz amerikonus, koks dabar yra ant Filipinų salų. Buk renkasi jau isz palengvo net liuosnoriai isz visokių iszpaniszkų republikų vidurinės ir pietinės Amerikos. Kubiecziai buk laukia vien ženklo savo vadovų.

Ant Filipinų salų kova traukiasi savo keliu. Czia, rodosi, kad amerikonams pasisekė padalinti filipinieczius į du skyriu: viena jų dalis, vedanti dabar kovą su amerikonais, reikalauja visiszko jų pasitraukimo nuo Filipinų; kita gi dalis geidžia užbaigimo kovos ir sutinka priimti Amerikos virszinįkystę. Ne žinia tik, kaip skaitlinga yra paskutinė partija ir ar ant jos prilankumo amerikonai gali užsitikėti; ar ji padės amerikonams suvaldyti savo pasikėlusius brolius geidžianczius visiszkos liuosybės. Vedanti kovą filipinieczai nesiskubina pasiduoti. Susirėmimai jų su amerikonais nuolatai atsitinka ir tai net Manillės aplinkinėse.

Rytini Azija.

Užmanymui vokiszko jenerolo Waldersee siųsti sujungtas kariaunas į Chinų vidurius, ant privertimo Chinų rando pasiduoti svetimų krasztų reikalavimams, ne pritarė ne tik Amerika, bet teiposgi Maskolija, Prancuzija ir Japonija. Pasiliko todėl vien Vokietija ir Anglija paremianti mierius jenerolo Waldersee. Tas todėl ir pats nusprendė nesiskubinti su iszpildymu savo užsimanymo. Pereitos nedėlios dieną vokiszka kariauna turėjo gana smarkų susirėmimą su chiniszka rando kariauna; susirėmime chiniszka kariauna likosi sumuszta.

Nežinia, ar Chinų randas pabugo rengiamos į kraszto vidurius vokieczių expedicijos, bet jis apreiszkė per savo komisorius, jog priima svetimų krasztų reikalavimus kaslink nubaudimo kaltų virszinįkų, ėmusių dalyvumą svetimtauczių skerdynėse. Kaslink atlyginimo už nuotrotas ir užmokėjimo karės kasztų—tas klausymas ambasadorių dar ne buvo perkratinėjamas, todėl nežinia, kiek svetimi krasztai pareikalaus nuo Chinų karės kasztų. Vokietijai iki sziol karė kasztavo apie 200 milijonų markių; Prancuzijai beveik tiek jau. Maskolija, užimdama Mandžuriją, pati, nežiurėdama ant tarybų kitų vieszpatysczių, karės kasztus sau paėmė. Angliszki laikraszcziai paduoda, kad apart Mandžurijos, Maskolija paėmė po savo globa teiposgi prigulinczius Chinams krasztus: Mongoliją, kurioje neseniai rado labai turtingus aukso plotus, teiposgi Tibetą ir tokiu budu suduria rubežius savo valdybų su prigulinczioms Anglijai Indijoms. Isz Tibeto Maskolija turėtų paraukesnį kelią ant įsiveržimo į Indijas negu nuo Afganistano. Už atidavimą tų provincijų, Maskolija pasižadėjo padėti Chinams, jeigu svetimi krasztai bandytų juos per daug draskyti.

Maskoliszki laikraszcziai nuo tulo laiko pradėjo girti Japoniją ir kalbina maskoliszką randą prie vieno ryszio su Prancuzija patraukti Japoniją ir Ameriką, bet ant paskutinės maskoliai mažai vilczių padeda, kadangi Amerikos politika nepastovi. Ant tų balsų maskoliszkų laikraszczių japoniszki rando partijos laikraszcziai atsako, kad matant kaip maskoliai elgiasi Mandžurijoj, ne galima nė kalbėti, kad Japonija galėtų risztiesi su Maskolija, kuri, kur tik gali, stengiasi Japonijai kenkti.

Angliszki laikraszcziai pagarsino, buk apskricziuose upės Mekong, prancuziszkose valdybose pakilo maisztai, gyventojai pasiprieszino paskutiniems padavadyjimams prancuziszkų valdžių. Kadangi tuose krasztuose ne daug yra prancuziszkos kariaunos, tai pakilę maisztai gali iszsiplatinti, maisztinįkai gali paimti virszų ant vietinių valdžių. Kadangi vienok Chinuose Prancuzija turi net per daug kariaunos, tai gali jos dalį siųsti priesz pasikėlusius locnus pavaldinius Mekongo apskrityj ir juos suvaldyti.

Afrika.

Anglijos parlamente karės ministeris apreiszkė, jog ant karės su burais iždas leisido iki sziol už 81000000 svarų sterlingų bondsų. Priskaiczius prie to iždo iszleistus apart bondsų pinigus, pasirodo, kad Anglijai karė su burais kasztavo su virszum pusę milijardo doliarių, ne skaitant 40 tukstanczių kareivių užmusztų musziuose arba pasimirusių ligonbucziuose.

Jenerolas Kitchener pabaigoj pereitos sanvaitės buvo pats atkakęs gaudyti įsiveržusį į angliszkas valdybas De Wettą ir pasiskubino praneszti į Londoną, jog DeWett yra isz visų pusių angliszkos kariaunos apstotas. Paskui vienok pasirodė, kad jis ne tik ne apstotas, bet Kitchener nė nežino, kur jis isz tikro yra. Angliszkam karės vedėjui, kuris atkako paimti svarbiausią burų vadovą, atsėjo grįžti atgal į Pretoriją. Sugrįžti atgal jam pasisekė, bet užtai ant trukio gabenanczio Kitchenero daiktus užpuolė burai, kelis trukio vagonus sudaužė ir daiktus ir rasztus paėmė. Mat burai tikėjo, kad tuom trukiu važiuoja pats Kitchener ir norėjo jį paimti; tuom tarpu jis pirma buvo iszvažiavęs ir tik tokiu budu nuo paėmimo iszsigelbėjo.

Vienas isz angliszkų jenerolų, Smith Darien, isztraukęs gaudyti burų su 2500 kareivių, prapuolė; nuo jo jau nuo dviejų sanvaiczių Kitchener nė jokių žinių ne gavo ir nežino, kas su juom atsitiko. Turbut jis arba likosi didesnių burų pajiegų apstotas, arba pateko į nelaisvę. Bet tokios daugybės nelaisvių burai ne galėtų užlaikyti, kadangi jiems patiems tankiai truksta maisto.

Londone dabar rodosi tyczia kas leidžia melagingus paskalus: pirmiausiai nežinia kas paleido czia paskalą, buk DeWett su savo kareiviais pasidavė anglijonams; dabar vėl garsina, buk ir burų vadovas Delarey likosi paimtas. Randas tų žinių ne patvirtina, nors, jeigu tai butų teisybė, jis pirmiausiai skubintusi pasigirti.

Laikrasztis "Daily Mail" dabar vėl pranesza, buk pulkaunikas Hennicker prie upės Brak sumuszė DeWettą, kuris buk stengėsi persikelti į kitą upės pusę. Bėganti burai apsistojo netoli Hapetown, bet majoras Owen paėmė jų stovyklas, anglijonams buk pateko visa burų artilerija. Vadovas burų De Wett buk mažoj valtyj persikėlė į kitą upės pusę, prie jo liko tik 400 burų. Kitchener vienok ir apie szitą DeWetto sumuszimą nieko į Londoną ne praneszė, o jeigu anglijonai butų teip smarkiai sumuszę szitą drąsiausią burų vadovą, tai Kitchener ne tylėtų, bet skubintusi į Londoną praneszti. Todėl, turbut, žinia apie sumuszimą DeWetto bus tik laikraszczio reporterio iszmislu. Jis pats dar pridėda ir kad dėl netikusių kelių, didelių tvanų anglijonai ne gali pavyti sumuszto De Wetto, taigi, turbut, reporteris pats tiki, kad Owen De Wetto ne įstengs paimti.

Maskolija.

Maskolija ne liauja siaurinusi Finlandijos tiesas. Karės ministeris isdavė neseniai prisakymą pergabenti visus gulinczius Finlandijos arsenaluose ginklus Finlandijos kariaunos į Peterburgą. Su laiku, žinoma, panaikys ir atskirą kariauną. Dėl tų siaurinimų gyventojų tiesų tuluose miestuose buvo maisztai. Finlandiecziai, ant paminėjimo caro manifesto pripažinanczio ypatiszkas tiesas jeneral gubernatoriui, nesziojo želavą; privertė net maskoliszkus prekėjus uždaryti pardavinyczias.

Kova už muitus terp Maskolijos ir Amerikos traukiasi toliaus. Nežinia katrai pusei atseis nusilenkti. Be abejonės abudu szitie krasztai neužilgio susitaikys. Maskoliszkas iždo ministeris pagazdino ir Vokietiją, jeigu jos randas, teip kaip žemdarbių partija reikalauja, pakeltų muitus ant javų ir mėsos, Maskolija atlygįs, pakeldama muitus ant visų vokiszkų iszdirbimų. Jeigu užgimtų tokia jau kova už muitus terp Maskolijos ir Vokietijos, tai tą skaudžiai pajustų maskoliszki žemdarbiai, kadangi prekės javų, ypacz rugių ir sėmenų, kurių daugiausiai Maskolija gabena į Vokietiją, turėtų su visu nupulti; Maskolija į Vokietiją daugiaus gabena savo produktų negu parsigabena vokiszkų iszdirbimų.

Į Peterburgą atkako dabar perdėtinis sztabo prancuziszkos kariaunos. Angliszki ir vokiszki laikraszcziai paduoda, buk laike to atsilankymo bus padarytas ant naujų pamatų susiriszimas terp Prancuzijos ir Maskolijos, kadangi mat senasis pradėjo griuti.

Austrija.

Ant parlamento susirinkimų Windobonoj, dėl nesutikimų terp slavų ir vokieczių, parlamentas nieko ne gali nuveikti: pasiuntiniai, vietoj perkratinėti kraszto reikalus, terp savęs keliojasi. Slavai apskundžia vokieczius, kad jie tyczia sėja netvarką, prieszinasi susitaikymui; kadangi mat jie nori vokieczių apgyventas provincijas atskirti nuo Austrijos ir priskirti prie Vokietijos. Angliszki laikraszcziai prananaszauja suirimą Austrijos. Kad terp atskirų Austrijos tautiszkų gaivalų nėra sutikimo, tas teisybė, bet ant pataisymo to ne reikia suirimo vieszpatystės. Žinoma, suirti gal teip gerai Austrija, kaip ir Anglija, bet ant to dar, turbut, laikas ne atėjo.

Sziaurinėj Afrikoj, prancuziszkoj valdyboj Algier, ant prancuziszko garnizono, susidedanczio isz 150 kareivių, užpuolė neprilankus prancuzams Sacharos tirų gyventojai. Muszis buvo karsztas, jame 3 prancuziszki oficierai likosi užmuszti o 23 kareiviai paszauti. Užpuolikai likosi sumuszti, jų krito su virszum 100 žmonių ir tiek jau likosi paszautų.

Isz Lietuvos.

—o—

Isz Vilniaus.

Vilniaus mokslinio apskriczio virszininkas iszsiuntinėjo atsilie pimus į visus direktorius liaudės mokyklų, reikalaudamas atsakymo ant sekanczių klausymų: apie plotus žemės ėsanczius prie mokyklų, su parodymu jų naudingumo ir kaip tie plotai dabar yra isznaudojami. Mokslinio apskriczio virszininkas mat norėtų prie visų mokyklų, kur yra užtektinai žemės, parengti paveikslingus sodus, prie kurių mokintiniai galėtų praktiszkai pasimokinti sodauninkystės. Tas isz tikro butų daug svarbesniu, negu su pagelba mokyklų platinti maskolystę, isz kurios gyventojams nėra nė mažiausios naudos.

Vilniaus miesto roda rengiasi prieszais szvento Jokubo ligonbutį, ant kranto upės Nerio, parengti bulvarus pasivaikszczojimui gyventojams.

Vilniaus miesto roda nusprendė ant vieno isz priemiesczių parengti naują ligonbutį ant 350 vietų. Parengimas naujo ligonbuczio kasztuos 572,000 rublių. Miestas naujam ligonbucziui paskiria pliacių už Trakų buomo.

Vilniaus žemiszkas bankas nutarė isz savo pelno paskirti 3.000 rubl. ant visokių labdaringų įtaisų ir apart to 400 rubl. ant paszelpos besimokinantiems visokiose mokyklose.

3 d. Vasario, Vilniuje, trys vežimai, važiojanti ledą, užvažiavo ant upės Nerio ir įlužo. Atbėgusiems su pagelba žmonėms vienok pasisekė arklius ir žmonės iszgelbėti; vežimai gi likosi vandens įtraukti po ledu ir prapuolė.

Pereituose metuose isz Vilniaus gubernijos buvo paskirta paimti į kariauną 4688 jaunų vyrų. Paszauktų buvo 14753, kuriame tai skaitliuje buvo 12347 krikszczionys, 2365 žydai, 34 mahometonys ir 7 karaimai. Paėmė į kariauną 3354 krikszczionis, 678 žydus ir 8 mahometonus.

Miestas Vilnius galutinai nutarė uždėti miesto muzejų. Muzejuje tame patilps visoki rasztai, knigos, laikraszcziai iszleisti Vilniuje, dailės darbai ir amatininkų iszdirbimai, teiposgi visoki daiktai turinti susiriszimą su kulturiszku gyvenimu. Klausymas tik, kur miestas gaus tuos visus daiktus, kokius nori į muzejų patalpinti? Vilniuje juk iszėjo svarbus lietuviszki rasztai, o jų valdžios ne daleis laikyti muzejuje. Muzejus tilps ruimuose buvusio franciszkonų kliosztoriaus, ant Trakų ulyczios.

Vilniuje, miesto kasztais likosi parengta nauja trįjų kliasų miesto mokykla, į kurią nuo liepos mėnesio pradės priiminėti mokintinius.

Isz Vilniaus gubernijos.

Pirmoje pusėje sausio mėnesio szių metų Vilniaus gubernijoj buvo isz viso 25 gaisrai. Gaisrai tie užgimė: 7 nuo neatsargumo paczių padegėlių, 2 nuo ne gerai įtaisytų ir nevalytų kaminų, 1 nuo padegimo ir 15 nuo nežinomų priežasczių. Visuose tuose atsitikimuose ugnelė pridirbo blėdies ant 24646 rubl.

Staigų mirczių per tą laiką buvo 6. Patžudysczių 2. Negyvėlių rado 3. Vagystų papildyta 19; daiktų vagiliai pavogė už 1050 rublių, gatavais gi pinigais 326 rubl. 40 kap.

Arklių pavogė: Szventėnų pavietyj 1, Vileikos pavietyj 2, Lydos 2, Trakų 8, Aszmenų 1; taigi isz viso 16 arklių. Nė vieno isz czia paminėto pavogtų arklių skaitliaus jų savinįkai ne atgavo atgal.

Isz Slucko, Minsko gub.

28 d. Sausio atsibuvo czia teatras parengtas ant naudos besimokinanczios jaunuomenės. Parodyta buvo trumpa komedija p. a. "Svetur". Isz teatro susirinko su virszum 400 rubl. Atitraukus 50 rubl. kasztų, lieka gryno pelno 350 rubl. Pinigai tie paskirti ant paszelpos besimokinantiems augsztesnėse moksliszkose įtaisose baigusiems Slucko gimnaziją. Ir tokios paszelpos, nors ji nedidelė, ne galima niekinti.

Kitą kart miestas Sluck garsus buvo savo dirbtuvėms, czia dirbdavo brangiausius lenkiszkai bajorijai dirbus. Dabar miestas nupuolęs, dirbtuvių nėra, gyventojai miega kaipi užmigdyti su choroformo pagelba. Vien vietiniai daktarai bando keltiesi isz miego. Dabar jie nutarė uždėti specijaliszką daktarų draugystę ir jau atsiliepė į randą su praszymu daleidimo. Nežinia tik, ar besibauginantis pabudimo žmonių maskoliszkas randas duos daleidimą, be kokio negal nieks tverti draugysczių.

Kražiuose užpuolimo ant kunigo ne buvo.

Neseniai mes, pasinaudodami iez žinios patilpusios Varszavos lenkiszkame laikrasztyj "Kurjer Poranny" praneszėme, jog pas prabaszczių katalikiszkos parapijos Kražiuose, Kauno gub., įsiveržė trys plėszikai, norėdami atimti nuo kunigo pinigus sudėtus ant statymo bažnyczios, bet kunigas vieną plėsziką užmuszė, kitą gi sunkiai paszovė. Kriokovos lenkiszkas laikrasztis "Czas" dar tą viską padailino, praneszdamas, buk nuėmus nuo užmuszto veido liczyną, pasirodė, kad juom yra maskolius pavieczio virszinįkas. Kadangi Kriokovos lenkiszki laikraszcziai ypacz isz Maskolijos mėgsta leisti melagingas žinias, "Czaso" paleistam paskalui mes isz syk ne tikėjome. Dabar pasirodo, kad ne tik "Czaso" paduotoj žinioj teisybės ne buvo, bet kad pamelavo ir "Kurjer Poranny". Kražių katalikiszkos parapijos prabaszczius, per laikrasztį "Gazeta Warszawska" dabar pranesza, kad ne tik nė jokio ant jo plėszikų užpuolimo ne buvo, bet jis ne turi pas savę nė sudėtų ant statymo bažnyczios 12000 rubl. Jeigu kiek yra sudėtų ant to mierio pinigų, tai jų ne laiko namieje, bet saugesnėj vietoj. Mat tuli Kriokovos ir Varszavos laikraszcziai mėgsta į svietą melagingas žinias leisti ir tai žinias tyczia iszmislytas.

Isz Sziaulių, Kauno gub.

Maskoliszka apszvietimo ministerija užtvirtino stipendiją prie Sziaulių vyriszkos gimnazijos isz užraszo Jacento Janovyczo. Ant stipendijos paliktas kapitalas 1000 rublių ir nuo jų palukai gali but apversti ant stipendijos. Stipendijas dalįs Dombrowski, kurį užraszytojas paliko savo norų pildytojum, tam gi pasimirus, tiesas perima gimnazijos užveizda. Stipendijas gali gaut gimnazijos mokintiniai lygiai stacziatikiai, kaip ir katalikai. Žinoma, isz to, susidedanti isz maskolpalaikių, užveizda mokės pasinaudoti ir be abejonės stipendijos isz szito užraszo tankiaus pateks maskoliams negu žemaicziams katalikams. Jeigu Sziaulių gimnazija taptų panaikinta, tai Janovyczo stipendija turi pereiti į kitą atsakanczią mokyklą Kauno gubernijoj, isz jos vienok negali but perkelta į kitą gubernijį.

Isz Smorgonės, Vilniaus gub.

Czianykszcziose skurų iszdirbinycziose per tankiai pasitaiko užsikrėtimai darbinįkų sibiriszku maru, nuo skurų galvių pastipusių nuo maro. Neseniai užsikrėtė maru darbinįkas Dielickio skurų. iszdirbinyczių Ustimavyczians. Ta paczia liga ne seniai užsikrėtė 4 metų vaikas darbinįko dirbanczio Zako skurų iszdirbinyczioj. Darbinįkas, parnesęs į savo szeimyną marą, vadinasi Caricki. Matyt, kad czia nėra nė jokio prižiurėjimo iszdirbinyczių, jeigu pasitaiko nuolatai užsikrėtimai darbinįkų visokioms ligoms nuo skurų pastipusių galvių.

Isz Vileikos, Vilniaus gub.

Neseniai czia pulkas vietinių darbinįkų užpuolė ant dailidės Sz., ant kurio, nežinia už ką, turėjo piktumą. Dailidė, nieko pikto ne jausdamas, iszėjo su savo draugu isz maskolių parengtos arbatinyczios; ant ulyczios laukė jau susirinkę užpuolikai, kurie ir užpuolė su lazdoms ant iszeinanczių. Dailidė teip sunkiai likosi sumusztas, kad jį reikėjo gabenti į ligonbutį, kur jis dar ir dabar yra, o jo szeimyna pasiliko be jokių turtų. Turbut ne už gerą ant jo užpuolė kiti darbinįkai?

Isz Kauno.

27 d. sausio miesto teatre parengė perstatymą teatro ant naudos paeinanczių isz Kauno studentų Peterburgo ir Maskvos universitetų. Duotos buvo dvi maskoliszkos komedijos Czechovo. Žmonių prisirinko pilnas teatras teip, kad jau vietų daugiaus ne buvo. Isz teatro susirinko gryno pelno 425 rubl. 13 kap. Isz tų pinigų bus užmokėtas mokestis už mokslą už 8 studentus.

Isz Radoszkovicų, Vilniaus gub.

Neseniai czia suėmė du sanariu arkliavagių organizacijos, kurie mieste Minske buvo pavogę porą arklių su rogėms. Suimti vagiliai yra czigonai, gyvenanti Radoszkovicuose. Pavogtus arklius rado tvarte. Atėjus policijai krėsti, vienas isz czigonų bandė net su revolveriu ginti tvartą, vienok ne tik tvarto ne apgynė, bet ir pats pateko į policijos rankas.

Dideli szalcziai.

Maskoliszkoj ir Prusų Lietuvoj 18 d. vasario buvo dideli szalcziai ir sniego pustymai. Karaliauczijuje buvo 29° szalczio pagal Celciaus termometrą. Tres Dirszau, ant užpustyto kelio iszszoko isz rėlių trukis bėgantis isz Berlyno į Karaliauczių.

Isz Gumbinės, Prusų Lietuvoj.

Gumbinėj likosi suaresztuoti du ten stovinczios kariaunos unteroficieriai, svainiai. Juos apkaltina, jog su jų prisidėjimu ir žinia likosi užmusztas oficieras von Krohigh. Mat minėtas oficieras, mokinantis kareivius jotį, buvo visų kareivių ir unteroficierų nekenczіamas už bjaurų pasielgimą su žemesniais kareiviais.

Dovana Varpui.

"Varpo" redakcijos kasierius neseniai gavo vokiszkai raszytą laiszką, kuriame raszantis raszo, jog siunczia 125 rubl. kaipo dovaną "Varpui" ant iszleidimo lietuviszkų beletristiszkų rasztų. Pinigus isz pardavimo tokių rasztų aukautojas paveda "Varpo" redakcijai.

"Varpas" pranesza, kad Revelyj, Estijoj, maskoliai darė kratas: pas mokintoją gimnazijos Jablonskį, pas veterinorių Andrių Bulotą, bet turbut nieko nerado. Mokintojas Jablonskis redaguoja iszleidžiamą mokslo akademijos Juszkevycziaus lietuviszką žodyną, tai jis turi turėti tiesą laikyti ir ne perėjusius per cenzurą užrubežinius lietuviszkus iszleidimus.

Rauplių sėklos.

Nuo rauplių rods seniai vartoja apsaugojimo nuo lygos skiepyjimą, bet ligos sėklų iki sziol ne pasisekė surasti, nežinia tikrai, kokios bakterijos ligą gimdo. Todėl tai nieko ne galima spręsti apie pasekmingumą skiepyjimo, kokį daugelyj civilizuotų krausztų priverstinai vartoja. Skiepyjimas nuo rauplių turi daug prieszininkų ir terp daktarų, kurie jo ne laiko už pasekmingą vaistą silpninantį ligą. Ypacz Amerikoj yra daktarai, kurie rauples laiko už nelimpanczią ligą. Ar jie savo nuomonėse ne klysta, apie tai ne kalbėsime. Isz tirinėjimų prancuziszkų daktarų Rogero ir Weilo iszpuola, kad rauples gimdo bakterijos, taigi jos turi but limpanczioms, nuo serganczių gali rauplėms užsikrėsti ir sveiki. Apie savo isztirimus minėti daktarai skaitė praneszimą Paryžiaus biologiszkoj draugystėj.

Daktarai Roger ir Weil, votyse rauplėms serganczių žmonių rado smulkius apvalius organizmus įtraukianczius purvuojanczias medegas. Organizmus tuos tuli daktarai laiko už rauplių sėklas, kiti gi laiko juos už liekanas branduolių sunaikintų kuno celių.

Minėti tirinėtojai rado tuos organizmėlius kraujuose žmonių rauplėms serganczių. Pasimirus sergantiems, tuos organizmėlius rado teiposgi kaulų pieniuose. Kraujuose ir mėsose triuszių, kiems buvo įczirksztas po oda kraujas rauplėms serganczių žmonių, rado daug tų organizmėlių. Kraujuose užkrėsto rauplėms triuszio, kokius minėti daktarai surinko į dudelę ir laike szilumoj 38° pagal Celciaus termometrą, skaitlius tų organizmėlių pasididino, taigi jie prisiveisė labiaus. Ant galo minėtiems daktarams pasisekė užauginti tuos organizmus be ligonių ir jie, įskiepyti triusziams, visada gimdė triuszių apsirgimą raplėms.

Daktarai Roger ir Weil laiko szituos organizmus už tikrus nuodus arba sėklas gimdanczias rauples. Organizmėliai tie vienok nėra tikroms bakterijoms, bet greicziaus parazitais prigulinczіais prie žemesnio skyriaus organizmų vadinamų sporozoa. Per ilgesnį laiką organizmėliai tie iszsiveisia ir persikeiczia į beparvius krutanczius kunelius panaszius į žemesnių augmenų užmazgį.

Jeigu todėl surasti minėtų prancuziszkų daktarų kraujuose rauplėms serganczių organizmėliai yra isztikro ligos sėkloms, jeigu jos isztikro gimdo rauples, tai be abėjones daktarai suras tikrą, apsaugojantį nuo ligos skiepijimą. Kaslink dabar vartojamo skiepyjimo, daktarai ne gali persitikrinti apie jo pasekmingumą, tame remiasi vien ant statistiszkų žinių, bet ir tokios žinios ne visada surinktos saužiniszkai, todėl negalima joms spangai tikėti.

NAUJI ISZRADIMAI.

*** Maskoliszkas daktaras Minin užsimanė iszbandyti seniaus kitų daktarų iszjuoktą budą gydymo tulų ligų su pagelba mėlynos szviesos ir persitikrino, kad, ypacz prie nerviszkų ligų; budas tas ne užsipelno ant iszjuokimo, bet geresnio vaisto už mėlyną szviesą prie gydymo nerviszkų ligų nėra. Vaistas tas pasekmingai gydo ir kraujo ligas. Vaistas tas ne brangus: užtenka szviesą elektriszkos arba kitokios liampos perleisti per mėlynus stiklus ir ją užleisti ant skaudamos vietos. Jeigu teip, tai ne viskas, isz ko kiti daktarai juokiasi, vien juoko vertas. Reikia pirma iszbandyti, o paskui juoktiesi, jeigu kas juoko vertas. Daugelis daktarų vienok mėgsta juoktiesi be iszbandymo iszjuokiamo daikto.

*** Amerikoniszkas iszradėjas Tesla iszrado naują telegrafą be dratų, su kuriuom telegramus galima siuntinėti nors ant didžiausių tolumų. Kaip garsina Tesla, pagal szitą budą telegramai neis per orą bet per žemę su pagelba Teslės iszrasto "osciliatoriaus". Vienas tokio telegrafo galas bus įtaisytas Amerikoj, kitas kur nors Europoj. Tesla tvirtina, kad jį vedus jo telegrafus, nereiks visa brangių pojurinių telegrafų.

*** Gyvenantis Szlezvige, Vokietijoj, Nielson iszrado naują budą pakėlimo paskendusių laivų nuo jurių dugno. Ant to jis prileidžia į laivą gazo ir tas, kaipo daug lengvesnis už vandenį, pakelia paskendusį laivą ant vandens paviršiaus ir palaiko teip ilgai, kol reikia, taigi kol pakeltą laivą ne nuvilks į portą.

*** Laikrasztis "Sun" garsina, buk Nicola Tesla iszrado budą siuntinėjimo telegramų telegrafais be dratų. Kaip laikrasztis tvirtina, pagal naują budą galima bus nor ant didžiausių tolumų siuntinėti telegramus, ne reikalaujant vissi jungti vietų dratais. Galima tokius telegramus siuntinėti lygiai ant sauszemių, ir per oceanus. Ne reikia vienok užmirszti, kad lygiai pats Tesla, kaip ir jį rekliamuojanti laikraszczіai mėgsta tankiai meluoti, garsina apie tokius iszradimus, kokių ne tik Tesla, bet nieks ne iszrado.

Reikalingi yra du vaikai nuo 13 iki 15 metu prie "Lietuvos" spaustuves mokintis litaru statyti (drukorystes). Te atsisaukin "Lietuvos" redakcija.

Isz Amerikos.

Paskendo pasažierinis laivas.

San Francisco, Cal. 22 d. vasario, laike tirsztos migios Amerikos pasažierinis laivas "Rio de Janeiro", atkakęs czia su pasažieriais isz portų Rytinės Azijos ir Havai salų, užbėgo ant uolų, susidaužė ir paskendo. Ant minėto laivo buvo: 29 pasažieriai I klasos, 7 II kl. ir 58 zvischendeko; laivo oficierų ir jurinjkų 140, taigi isz viso 234 žmones. Isz to skaitliaus tik 79 iszgelbėjo. Isz vandens isztraukė iki sziol 10 negyvėlių, truksta 145, kurie jeigu ir ne visi, tai visgi didesnė jų dalis turėjo prigerti. Terp prigėrusių yra garsus Amerikos konsulius Hongkonge Wildman, jo pati ir dvejatas vaikų. Pagal paskutines žinias, prie paskendimo laivo "Ro de Janeiro" prigėrė isz viso 128 žmonės: 24 kajutų pasažieriai, 19 laivo oficierų, 36 jurininkai chiniecziai ir 49 zvischendeko pasažieriai japoniecziai ir chiniecziai.

Katalikai Suvienytose Valstijose.

Pagal "Catholic Directory" 1901m." ant viso ploto Suvienytų Valstijų yra 10774980 katalikų. Ant ganymo tų katalikiszkų duszių yra: 1 kardinolas, 13 archivyskupų, 80 vyskupų, 8979 svietiszkų kunigų ir 3010 zokoninkų. Bažnyczių yra 66127, misijų 6513, koplyczių 1774. Katalikiszkų mokyklų yra: 8 universitetai, 76 seminarijos, 188 vaikų kolegijų, 677 mergaiczių akademijų, 3812 parapijinių mokyklų, kuriose mokinasi 903980 vaikų; 247 prieglaudos namai su 35084 priglaustais. Ant Filipinų salų katalikų yra 6565998. Ant ganymo tų duszių yra 675 kunigai, terp kurių tik 150 svietiszkų, kitų gi yra zokoninkai. Katalikai ant salos Porto Rico czia nepriskaityti, bet tų bus teiposgi apie 1 milijoną.

Rado ginklą priesz saliunų naikintojus.

Wichita, Kans. Czia teiposgi atsirado saliunų naikintojai, kurie sudaužė kelis saliunus. Miesto valdžios vienok priesz tokius maisztinjkus, rodosi, surado tikrą vaistą. Jos nasprendė priesz saliunų naikintojus siųsti ugnasargius su garinėms czirzkynėms. Iszradimas tas isztikro vertas užpatentavimo. Jeigu policijantai ne įstengia atauszyti karszto kraujo ypacz moterių daužanczių saliunus, tai be abejonės atauszys jį szaltas vanduo paleistas isz ugnasargių czirzkynių.

Saliunų naikintoja kalinyj.

Topeka, Kans. Garsi saliunų naikintoja, moteriszkė Nation, atkakusi czia isz Chicagos, pradėjo vėl su savo pasekėjais ir pasekėjoms naikinti saliunus. Likosi suaresztuota. Sudžia pastate ją po kaucija 2000 dol. Kadangi ji kaucijos pastatyti ne nori, tai likosi nugabenta į pavieczio kalinį.

Nelaimė kastynese.

Kemerer, Wyo. Užsidegė kastynės Diamondville No 1. Užsidegusioj oloj dirbo 50 darbinjkų, kuriems ugnis užkirto iszėjimo kelią. Isz jų tik vienas szvedas, Anderson, kuris dirbo netoli iszėjimo, iszsigelbėjo, kiti gi visi arba sudegė, arba užtroszko nuo dumų ir smalkių. Daugumas dražuvusių kalnakasių buvo italijonai ir slovakai. Ar terp jų ne buvo lietuvių, tikrai nežinia.

Paskendo laivas.

Port Towsend, Wash. Amerikos transportinio laivo "Port Albert" kapitonas Morris praneszė, kad plaukiant laivui į Port Towsed, laike tirsztos migios jis patėmyjo kitą laivą duodantį ženklus, jog reikalauja pagelbos. Kol jis galėjo arcziaus priplaukti, szaukiantį pagelbos laivą vėl uždengė migla. Jai prasiblaszkius, jau ant pavirszaus nieko ne buvo matyt. Kapitonas Morris tiki, kad tas laivas, su buvusiais ant jo žmonėms, turėjo paskęsti.

Naujas popiežiaus delegatas Amerikoj.

Laikraszcziai paduoda, buk ant ateinanczios popiežiaus rodos, kuri atsibus 21 d. Kovo, dabartinis popiežiaus delegatas Washingtone, J. M. Martinelli, bus pakeltas į kardinolus ir pasitrauks isz Amerikos. Jo vietą užims dabartinis popiežiaus delegatas Kanadoj, vyskupas Diomede Falconis. Szitas popiežiaus delegatas, rodosi, yra ne italijonas, bet prancuzas.

Užliejo kastynes.

Birmingham, Ala. Kastynės Piscaloose, netoli Birmingham, likosi vandens užlietos; vanduo įsiveržė isz apleistos olos. Kada tas atsitiko, oloj dirbo 13 negrų. Rods griebėsi tuojaus gelbėjimo oloj ėsanczių, bet kad vanduo teka su neiszpasakytu greitumu ir į valandą laiko pripildė olą ant 10 pėdų giliai, tai nėra vilties iszgelbėti esanczių oloj negrų.

Gaisrai.

Versailles, Ind. Netoli nuo czia sudegė farmerio Jameso namai. Ugnyje pražuvo patsai James ir penketas jo vaikų.

New Haven, Conn. Sudegė czia, ant Winchester ave. dirbtuvės. Prie gesinimo keturi ugnasargiai nugruvusios sienos tapo užmuszti, o vienas mirtinai apkultas.

Rhinelander, Wis. 25 mylios nuo czia ėsantis miestelis Woodroff beveik suvisu iszdegė. Blėdį ugnies padarytą skaito ant kelių szimtų tukstanczių doliarų.

Sioux City, Ia. Sudegė czia krautuvės American Linseed Co. Blėdį ugnies padarytą skaito ant 300000 dol.

Atlanta, Ga. Siautė czia didelis gaisras, kuris padirbo blėdies ant 600000 dol. Ugnis užgimė nuo explioziojos Moddexo grocerijoj.

Li-terville, W. Va. Miestelyj Stringtown sudegė vienaitinė aptieka. Kaip pasirodė, ugnis užgimė nuo padegimo. Aptieką padegė fanatiszki prieszininkai svaiginanczių gėrymų užtai, kad aptiekoj laiko spiritą. Kvailų mat ne reikia sėti, jie pats ant svieto atsirando.

Sheboygan, Wis. Sudegė czia emalijos dirbtuvės Koehlero & Co. Blėdį ugnies padarytą skaito ant 100000 dol.

Nelaimes ant geležinkelių.

Akin, N. Y. Ant New York Central geležinkelio susimuszė du trukiai. Prie to trys geležinkelio tarnai likosi ant vietos užmuszti.

Trenton, N. J. Ant Amboy alkunės Pennsylvania geležinkelio atsitiko baisi nelaimė. 8 mylios nuo Trenton susimuszė expresinis trukis su pasažieriniu. Prie to 10 žmonių likosi užmuszty, o apie 30 sužeisty.

Sharon, Pa. Netoli nuo czia, ant Erie & Pittsburg geležinkelio, tavorinis trukis užbėgo ant pulko einanczių sėnėmis italiszkų darbinjkų. Penki italijonai likosi trukio parmuszti ir užmuszti ant vietos.

Isz darbo lauko.

¶ Benton Harbor, Mich. — Porą metų atgal parengė czia dideles cukraus rafinerijas. Dabar pasirodė, kad rafinerijos czia ne gali užsilaikyti, kadangi ant vietos augina per mažai cukrinių burokų. Tas dirbtuves todėl isz Benton Harbor perkelia į South St. Marie, kadangi szitose aplinkinėse žemė geriau tinka ant auginimo burokų.

¶ Paterson, N. Y. Czianyksz cziai szilkų verpėjai reikalauja didesnio už savo darbą užmokesnio. Užmokesnis darbinjkų szilkų verpinycziose dabar ant 45% mažesnis negu buvo 1894 m.

¶ Lorain, Oh. Augsztas peczius Nr. 1. pradėjo dirbti; prie jo ne dirbo nuo szeszių mėnesių. Apskritai czia darbai sziuom tarpu eina labai gerai. Visos dirbtuvės dirba ir tas tik ne turi darbo, kas dirbti ne nor.

¶ Cambridge, Oh. Darbai eina czia gerai. Ir isz kitur atkakę iszlavinti plieno ir geležies dirbtuvių darbinjkai galėtų czia gaut darbą. Ne mokanti tokio darbo tegul czia ne keliauja.

¶ Pittsburg, Pa. Darbai czia ir po visas aplinkines eina dabar gerai. Visose dirbtuvėse dirba pilną laiką. Darbinjkų czia vienok yra gana, todėl isz kitur atkakusiam sunku gauti darbą.

¶ Massilon, Mich. Darbai eina czia gerai, dirba visur pilną laiką. Bet ant vietos yra daug darbinjkų be darbo, todėl isz kitur atkakęs ne gali prie darbo patilpti.

¶ Mc Keesport, Pa. Czianykszcziose buvusiose Carnegies dirbtuvėse darbai eina gerai, dabar dirba per dienas ir per naktis, bet rodosi, kad ne ilgai teip bus.

¶ Toledo, Oh. Darbai sziuom kartu eina czia labai gerai. Ir isz kitur atkakę darbinjkai greitai gauna czia darbą.

¶ Atchinson, Kans. Atidarė czia naujas anglių kastynes. Darbo yra užtektinai. Ir isz kitur atkakę darbinjkai galėtų gauti czia darbą.

¶ Connellsville, Pa. Darbai eina czia dabar gerai. Darbo yra užtektinai. Apie numažinimą darbinjkų uždarbio dabar vėl nieko ne girdėt.

¶ Norwalk, Oh. Neužilgio pradės czia statyti naujas plieno liejinyczias. Parengimas jų kasztuos milijoną doliarų. Naujose dirbtuvėse ras darbą 2800 darbinjkų.

¶ Yungstown, Oh. Yungstown Steel Sheet Co. pradėjo czia statyti naujas dirbtuves. Nuo ateinanczios vasaros tose dirbtuvėse prasidės darbai.

¶ Mc Keesport, Pa. Dirbtuvėse Deews Wood Co. prasidėjo darbai. Prie darbo patilpo 100 darbinjkų.

¶ Welesville, Oh. Stato czia kakalių dirbtuves. Dirbtuves tos prigulės Caroll Parter Bosler and Tauk Co.

¶ Sedstone, Pa. Clinton Land Co. szitame pavietyj pirko 2000 akrų žemės su anglims ir neužilgio parengs naujas kastynes.

¶ Duquesne, Pa. Darbai sziuom kartu eina czia labai gerai, dirbtuvės dirba be perstojimo.

¶ Sztete Minnesotoj užtiko didelius anglių plotus, ant kurių bus neužilgio parengtos kelios kastynės.

¶ Tampa, Fla. Pasibaigė sztraikai cigarų dirbėjų Sanchez & Hayo dirbtuvėse ir 300 darbinjkų sugrįžo prie darbo.

¶ Cumberland, Md. Potomac Steel Co. dirbtuvės neužilgio pradės dirbti.

ISZ Lietuviszku dirvu.

Pagirtinas apsireiszkimas lietuviszkos dvasios.

Serėdoje, 20 d. Vasario, lietuviszka jaunuomenė Scrantone, Pa., susitarė iszreikszti savo meilę užsipelniusiam tautieczui Drui Szliupui. Dagirdusi, kaip jis drąsiai atsiliepė ant susirinkimo delegatų nuskriaustų tautų Pittsburge, pasirįžo iszkelti jam vaiszes, bet teip, kad jis savo namuose negalėtų apie tai dažinoti iki 8 valandai vakare.

Kada stalas buvo papuosztas szirdingomis dovanomis visokių skanumų, sunesztų susirinkusios jaunuomenės daktaro namuose, o jis besidarbavo dar aptiekoje, jo duktė Aldona paszaukė jį per telephoną, idant skubintų namon dėl kokio ten svarbaus reikalo. Galime numanyti jausmus to musų karžygio, kada, įžengdamas į tamsoje laikomą ruimą, ant sykio atsidarė duris į apszviestą stubą ir atsirado tarpe 15 jaunų vaikinų szirdingai velijanczių, kaipo užtarėjui, ir apginėjui lietuviszkos garbės priesz nevidonus, norinczius vieszai pažeminti kiekvieną liuosą žmogų Lietuvoje.

Kada jau visi pasistiprino gamtos dovanomis. Pirmsėdis to szirdingo užmanymo, paaiszkinęs priežastį susirinkimo, pakėlė toasztą ant garbės Dro Szhupo, iszreikszdamas dėkingumą už visus jo darbus ant pakėlimo apszvietimo terp savo tautieczių, Dras Szliupas, atsakydamas jam, terp daugelio pamokinanczių žodžių, sziaip iszsitarė: "Jeigu ką gero padariau ant labo tamsoje buvusių tautieczių, tai turiu padėkavoti mano motinai, kuri budama be mokslo, nesiliaudavo kalbėti: Vaikeli! Budamas mokintu, niekuomet neužmirszk apie vargintus, ir visų apleistus darbinjkus, o patam pasidėkavojant ir tiems darbinjkams, kurie prisidėjo prie mano triuso". Toliaus kalbėjo kunigas Dembskis ir paiszkino, kad puikiausi žodžiai lieka užmirszti, geriausios knigas kandžios suėda, jeigu dvasiszkas triusas vienų ne randa sanjausmo tautoje. Jis iszreizkė szirdingą aczių lietuviams, kurie platina geras knigas, ir ragino susirinkusius prisidėti prie iszleidimo Dro Szliupo užmanytos "Medegos ir Pajiegos".

Dras Bacevicze ragino rupintis apie vakarines mokyklas ir bibliotekas. Ne minėsiu kitų kalbėtojų, nes tai užimtų daug vietos — pasakiau tikt, kad galop Drė Szliupienė pasirodė su torielka rankoje, ir isztarė tuos žodžius: "Ant kankintinių"! ir surinko $2.50, kuriuos pavedė man siųsti "Lietuvos" redakcijon.

Ant vienuoliktos valandos visi, su vilczia geresnės ateities, iszsiskirstėme, trokszdami, kad visi lietuviai teip guodotų savo tikrus užtarėjus ir mokintojus, o mus tauta greit nusikratytų nuo nevidonų reikalaujanczių susimaskolinimo. Kun. B. Dembskis.

Isz Mahanoy City, Pa.

Su linksma szirdžia turiu praneszti "Lietuvos" skaitytojams ir visiems lietuviams, kad ir pas mus kas kartas atsiranda daugiaus suprantanczių apie szįdienį padėjimą musų nuvargintos tautos, kurie pradeda jausti vargus musų brolių nekaltai iszguitų isz tevynės į szaltus Maskolijos tirus. Pas mus tapo atlosztas 15 diena Vasario teatras p. a. Vaito pirszlystė ant naudos Lietuvos Kankintinių ir "Motinelės". Teatrą parengė pp. P. Kubertavicze ir Ig. P. Lapinskas. Ant teatro buvo klausytojų į 300. Matyt buvo isz rankų plojimo, kad visi buvo užganėdyti. Antraktuose grajijo Lietuviszki muzikantai isz Shenandoah, Pa. po vadovyste pono Žemaiczio.

Teipogi dainavo dainas vietinis bažnytinis choras: "Vai likkie sveika brangiausia Lietuva", "Tu girelė, tu žalioji", "Miszkas užia verkia, gaudžia", "Už jurių, už marių, už vandenėlių". Isz aktorių geriausiai roles atloszė: Kazys Bendorius, Blynas, Karpio urėdas, Jonas Paida isz Tamaqua, Pa. Jonas ir Belozoras, Marė Czerniutė, Perszla Katrė. Gryno pelno atliko $10.00. Isz tų $5.00 paskirta paszelpai kankintiniams, ką ir prisiuncziame į "Lietuvos" redystę, o likusius $5.00 pasiliekame kasoj, nes rengiame kitą teatrą su tokiais jau mieriais. Draugystei "Motinėlės" sziuomi kartu atsakome, nes mes laikome už pirmesnę pareigą paszelpti tuos, kurie szįdien jau yra kankinami. Kadangi mažai pelno isz to pasidarė, tai vienam visgi didesnė paszelpa, o pusiau perskyrus, abiem permažai. Tikimės kitu kartu daugiaus ant tų mierių pelnyti, tai tada paszelpsime ir "Motinėlę", nes aiszkiai matome, kad ir tojė institucija vien nuvargusių szelpimui įsteigta. Tikimės, kad toliaus daugiaus ką norint nuveiksime, kadangi jau atsiranda daugiaus pritarianczių ir padedanczių dirbt ant tautiszkos dirvos.

Aktorius.

Isz Pittston, Pa.

Neseniai "Lietuva" paminėjo, pasemdama žinią isz "Vienybės", apie musztynės czia atsitikusias ant Dilionio parengto susirinkimo, prie ko Dilionis ir jo draugai likosi apdaužyti. "Lietuvoj" buvo paminėta, buk lietuviai tas musztynes pakėlė; isztikro vienok užpuolikų pulke buvo vos apie 20 lietuvių, dauguma gi užpuolikų susidėjo isz airių, kurių buvo apie 50. Czia mat kova terp airių katalikų su protestonais traukiasi nuo seniai. Airiszkai czia teip tvirtai iszsivieszpatavę, kad spaudžia ne tik kitus tikėjimus, bet ir kitokios kilmės žmones. Iszgirdę airiszkai, kad czia rengia kokį ten ne katalikiszką susirinkimą, užsimanė jį iszvaikyti. Tas isztikro jiems pasisekė, kadangi jų pusėj, kaip jau "Lietuvos" skaitytojai galėjo matyti isz įsikiszimo miesto valdžių į Dilionio prakalbas, kurios kelis kartus bandė Dilionį suaresztuoti, yra visa miesto policija. Taigi už paskutines musztynes, iszardymą vieszo susirinkimo ne galima kaltinti lietuvių; jie be prisidėjimo airiszių ne butų pradėję musztynių ir ne pradėjo; musztynes pakėlė airiszkai, o prie jų ne daug karsztesnio kraujo lietuvių katalikų prisidėjo. P. T. T.

Atsiliepimas Szv. Jurgio Kareivių Draugystės Philadelphioj.

Nr. 5 "Lietuvos" szių metų, korespondencijoj isz Philadelphios, p. Al. Jocis neteisingai užgauna musų draugystę. Korespondentas sako, jog Szv. Jurgio Kareivių draugystė laikė balių 28 d. lapkriczio 1900m., bet isz baliaus pelno neturėjo, reikėjo ant uždengimo kasztų pridėti isz kasos. Isz kur p. Jocis galėjo žinoti, ar mes pelnėme, ar ne pelnėme isz baliaus, kadangi jis ne priguli prie musų draugystės? Gal jis kur ir girdėjo, bet korespondencijų negalima remti ant paskalų tik ant teisybės. Teisybė, Szv. Jurgio Dr. parengė balių 28 d. lapkriczio ir isz baliaus ne tik nuotrotos neturėjo, bet uždirbo $23.18. To mums užtenka, daugiaus nenorime. Musų draugystė turi 93 sanarius, o bankoj 1300 dol. pinigų. Mums to užtenka. Jeigu kiti daugiaus uždirba, mes tiems ne pavydime.

P. Alex. Jocis sako, buk prie kunigo laikosi tik viena Szv. Jurgio Dr. Tas teiposgi ne teisybė. Ir pats Jocis pasiraszęs yra po protestu Dr. Gyvojo Rožanczius. Prie kunigo pusės priguli ne viena, bet septynios draugystės, apie ką žino p. Jocis, kadangi jis matė draugysczių protestus. Su kunigu laikosi szios draugystės: Dr. Szv. Jurgio Kareivių, Dr. Gyvojo Rožanczius, Dr. Szv. Cicilijos, Dr. Szv. Prancziszkaus treczio zokono, Dr. Lietuvos Sunų, Gedimino Kliubas. Varde tų draugysczių buvo paduoti protestai pas archivyskupą ir pas J. M. Martinellį Washingtone. Paskui buvo suraszymas parapijonų ir už kunigą pasiraszė 300 apsivedusių ir 800 pavienių (kadangi tokius paraszus sunku sukontroliuoti, jų ne galima imti kaipo pertikrinantį motyvą. Red.) Viskas buvo perstatyta korte. Ir parapijos komitetas stojasi už kunigą: prie tų priguli: prezidentas Doczka, prof. sekr. F. Kavaliauckas, finan. sekr. Kazakauskas, kasierius Bairiunas, priž. knigų: A domavycze, Vejeris; atsiskyrė tik trys sanariai: Unika, Al. Jocis ir Jonas Kazakauskas; Dr. Szv. Antano, bet ne visa, didesnė pusė Szv. Juozapo Dr., Dr. Uzarų didesnė pusė; Lietuvos Dukterų Dr. į nieką nesikisza. Dabar susitvėrė nauja Dr. Szv. Kazimiero Karalaiczio, prie kurios priguli 70 sanarių ir ji laikosi kunigo pusės. Taigi už kunigą stoja daug daugiau parapijonų negu priesz ji.

Dr. Komitetas.

Czia ne teip svarbiu yra kiek katroj pusėj yra paseckėjų, bet už tą daug svarbesniu yra tas, katroj pusėj yra teisybė, katra pusė stoja už reikalus lietuvių parapijonų. Kiek girdėt, kun. Kaulakis nori užraszyti parapijos savastį ant archivyskupo vardo. Tas ant gero lietuviams ne gali iszeiti ir todėl remianczių tokį užsimanymą nieks ne gali pagirti. Tuli svetimtaucziai Amerikos vyskupai užsimanė jau tulose dijiecezijose paversti už svetimtauczių pinigus pastatytas bažnyczias į angliszkas, spraudžia į jas angliszką kalbą teip kaip Lietuvoje daro maskoliai besistengdami į katalikiszkas bažnyczias įvesti maskoliszką kalbą ir iszvaryti lietuviszką. Jeigu Amerikoj lietuviszkos bažnyczios bus savaszcia vyskupų, jie griecziau isz bažnyczių galės iszvyti lietuviszką kalbą negu maskaliszki carai Lietuvoj. Jeigu mes nuo svetimtauczių ne ginsime savo bažnyczių, kiti jų mums ne apgis.

Atsiliepimas.

Mes, žemiau pasiraszę, reikalaujame nuo musų iszrinkto sudavadyjimui Paryžiaus parodos reikalų komiteto, idant jis ant galo iszduotų atskaitą isz įplaukimų ir iszdavimų; tegul visi žino, kiek įplaukė ant parodos, kiek Amerikos komitetas iszleido pinigų ir kiek isz paaukautų pinigų atliko. Tokį reikalavimą jau seniai perstatė p. Naujokas, bet parodos komitetas iki sziol ant to ne atsiliepė. Tylėjimas tai ne atskaita, ne iszsiteisinimas. Nuo uždarymo parodos praėjo trys mėnesiai, taigi laiko buvo užtektinai ant suvedimo rokundų, o jos visgi ne suvestos. Atskaitą neatbutinai reikia per lietuviszkus laikraszczius pagarsinti. Mes aukų rinkėjai ir aukautojai pas mus sudėję aukas pritariame užmanymui p. Naujoko, idant atlikę nuo parodos pinigai butų padalinti į dvi dali: viena dalis turėtų eiti ant naudos kankintinių, kita gi dalis ant iszleidimo užgirto ant paskutinio susivažiavimo lietuvių, rusinų ir lenkų laikraszczio "Freedom".

Aukų rinkėjai:
Raulinaitis ir Tamulinas.

Parodos reikalai.

Lietuviszkos parodos daiktai, palikti ethnographiszkam muzėjui Trocadero.

I. Aprėdytos figuros—6.

II. Drapanos: vilnonė veltinė kepurė, maža kaliausė, didelė kaliausė, karninės vyžos, megstos vyžos, skurinės naginės dipkos,

III. Rakaudai: rundinis seklytinis stalas nuo 1720m., senoviszka kedė su iszriestu virszum, augszta kedė, kresė (su atlaszu), zoslanas, kraitinė skrynia su įteptoms kvietkoms, abrusnyczia, karklinis lopszys, szaukszto dėtis.

IV. Rykai: szaukszto 8, samczių 2, torielkų molinių 5, molinių asoczių 3, tarka, medinė druskinyczia, sviestinyczių 2, pipirnyczia, menturis, prietaisa rieszutams lukszteuti.

V. Namų padargai: karsztuvų 2 (modeliai), mintuvas (mod.), verptuvas, bruktuvas (mod.), vaszas, sukutis, mestuvai (mod.), krijaliai (mod.), vytuvai (mod.), lanktis, staklės (mod.), szaudyklė nuo 1701 m., staklės plėszkėms austi, kėczėlas, gelda, rėtis, musztuvas, skaptukas, kultuvė, iszrėžytas kuodelis ir medinė yla su retėžėliu (linams prisureigt).

VI. Padargai žemdarbystės: žagrė (mod.), akėczios (mod.), sėtuvė, mecius, sziupelaitė, spragilas (mod.), grėblys (mod.), gurbas, rezginės (mod.).

VII. Kitoki daiktai: medinis pypkis, iszlenktas, su cibuku; medinis pailgas pypkis su cibuku, skurinė bliozė su žvaigždutėmis, piemenuko ragutis, barszkalas, kanapinės plėszkės.

Visu labu 6 aprėdytos figuros, ir 77 kitoki daiktai.

Vertė daiktų: a) Etnographiszka daiktų vertė nedidelė: 1) yra daug modelių; 2) modeliai perstato daiktus, vartojamus Lietuvoje dabar, taigi pagerintus pagal naujus patyrimus; 3) yra labai mažai apdailintų daiktų, su žmonių iszrėžymais, paveikslais, kvietkoms. Prie daiktų, turinczių didesnę ethnographiszką vertę, reikia priskirti figuras su parėdais ir drapanas (II). Isz figurų geriausiai perstatytas yra tipas szeimininkės ir senuko, ką stovi priszakyje scenos. Isz rakandų akyvesniais daiktais isz ethnographiszkos pusės yra stalas, senoviszka kedė ir kraitinė skrynia; isz rykų—moliniai bliudai ir asocziai, ką turi kvietkas, ir menturis; isz namų padargų — szaudyklė, kuodelis su medine yla; isz kitų daiktų—du pypkiu, bliozė, ragutis. Visi kiti daiktai turi mažesnę ethnographiszką vertę.

b) Pinigiszka vertė daigtų ne gali but apskaityta teisingai, nes daug daiktų tapo mums dovanota. Taigi galima tik pasakyti, kokius daiktus reikėjo mums pirkt ir kiek jie mums kasztavo.

Pinigai, iszleisti ant nupirkimo eksponatų, paminėti yra rubrikoje IV mano atskaitos nuo 31 liepos 1900 m. Ten pasakyta, kad "eksponatai isz Suvalkų gub." kasztavo 143 rubl. 68 kap. Tame skaitliuje yra pinigai, iszleisti ant nupirkimo drapanų ir kitų daiktų, bet teipgi ant žygių ir ekspedicijos.

Pagal smulkią atskaitą, atsiųstą man isz Suvalkų gub., iszeina, kad ant nupirkimo drapanų ir kitų daiktų iszleista 72 rubl. 58 kap., o kiti pinigai (71 rubl. 20 kap.—188,68 fr.) iszėjo ant žygių ir ekspedicijos. Bet prie tų 72 rubl. 58 kap. reikia pridėti tai, ką kasztavo vystė (2 rubl.), žagrė (2 rubl.) ir pypkė (1 rubl. teipgi tai, kas buvo pripirkta kostiumams ir scenai (12 fr.). Tokiu budu prie 72 rubl. 58 kap. reikia pridėt 5 rubl. ir 12 fr. Isz viso iszeis 77 rubl. 58 kap. arba 205,50 fr. ir 12 fr. taigi 217,50fr.

Jeigu prie to pridėt 1100 fr., ką kasztavo padarymas manekinų, tai iszeis, kad daiktai, palikti muzėjui, nerokuojant jų atsiuntimo ir fotografijų, apsteliuotų padarymui manekinų, kasztavo mums apie 1417,50 fr.

Lietuviszkos knygos dovanotos Ethnographiszkam knygynui Trocadero.

A.) Apie senumą ir paėjimą lietuvių tautos.

1. Žipomas ir Žiponė ir auksingumas ir sidabringumas lietuviszkų dainų. Tilžė, 1885m.

2. Žirgas ir vaikas. Tilžė, 1885 m.

3. Apie senovės Lietuvos pilis. Tilžė, 1891 m.

4. Ethnographiszkos smulkmenos, su mapa. Tilžė, 1893 m.

5. Lietuviszkai-Trakiszkos studijos, Shenandoah, Pa., 1898m. (Szios 5 knygos paraszytos Dro Basanavicziaus.

6. Gudai ir Lietuviai. Jr. Jonas. Wilkes-Barre, Pa., 1900m.

7. Lietuviai amžių gludumuose. Tilžė, 1894 m.

8. Lietuvių Pratėviai Mažojoj Azijoj. Lietuvos Mylėtojas. Chicago, Ill., 1899 m.

9. Budas senovės Lietuvių. S. Daukantas. Plymouth, Pa., 1892m.

B.) Pasakos, padavimai ir dainos.

10. Vitoliorauda. I. J. Kraszevskis, I ir II dalys. Poznanius.

11. Lietuviszkos Pasakos Dr. Basanaviczius, Shenandoah, Pa. 1899 m.

12. Patarlės, Pasakos ir Dainos. M. D. Silvestraitis, Tilžė, 1899 m.

13. Musų Pasakos. Tilžė, 1894m.

14. Mythai, Pasakos ir Legendos Lietuvių. Dr. E. Veckenstedt, Plymouth, Pa., 1897 m.

15. Trakieczių Dzukų Dainos. J. Szimtakojis. Shenandosh, Pa., 1899.

16. Kanklės. Dainos su balsais, I ir II dalys (24 dainos), Dr. V. Kudirka. Tilžė, 1895 m.

17. Lietuviszkas Albumas. I. dalis, kun. Milukas. Shenandosh, Pa., 1900 m.

18. Catalogue des livres lithuaniens, (su diagramma augimo lietuviszkos literaturos). Paris, 1900m. Daumantas.

Kalba žmonių ir žvėrių.

Kam reikalinga žmogui kalba, tą visi žinote: kalba žmogui reikalinga ant iszreiszkimo visokių reikalų ir jausmų. Kadangi vienok reikalus ir jausmus turi ne tik žmonės, bet ir žvėrys, net vabalai, tai suprantama, kad ir tie turi turėti kokį nors, teip sakant, įnagį ant susipratimo, ant iszreiszkimo savo reikalų, jausmų ir tt., taigi gyvunai turi turėti kalbą. Turi jie ją isztikro ir, žinoma, kiekviena gyvanų veislė turi atsakanczią susipratimui kalbą, teip kaip kiekvena tauta turi nuo amžių savo iszdirbtą kalbą. Žinoma, žvėrys, turėdami mažiaus reikalų ir jausmų, ant iszreiszkimo to turi mažiau balsų. Ir terp žmonių ne visi turi vienokį žodžių skaitlių: paveikslan, visas žodynas nuožmių australieczių susideda isz poros szimtų žodžių, tuom tarpu skaitlius žodžių kalbose civilizuotų tautų siekia tukstanczių: rasztuose angliszko dramatiszko rasztinjko Shakespearo randa jau 15000 žodžių. Dabar angliszkoj kalboj yra dar daugiaus žodžių. Kylant tautai kulturiszkai, atsiranda nauji reikalai ir ant jų iszreiszkimo reikia tverti naujus žodžius.

Kalba gyvunų, žinoma, pritaikyta prie jų organizacijos. Skrusdėlės, ne galinczios iszduoti balso, susikalba terp savęs su pagelbą usų, su jų pagelba viena kitai iszreiszkia savo reikalus. Paukszcziai, žvėrys ir žmonės ant to turi balsą. Kaip kada vienok ir žmones susikalba per cziupinėjimą, taigi vartoja tokią jau kalbą kaip skruzdėlės. Arabiszki ir persiszki prekėjai per cziupinėjimą susitaria apie prekę perkamo daikto, jeigu ne nori, kad apie tai paszaliniai žinotų.

Terp kaulinių sutvėrimų kaslink kalbos, po žmogui, augszcziausiai stovi paukszcziai. Giedanti paukszcziai stovi augszcziausiai. Pas juos yra szitoki iszreiszkimai: szauksmas patino pavasario laike, kurį garsiu balsu szaukia pataitė, szaukimas persergėjimo nuo draskanczių paukszczių; szauksmas tėvų ir atsiliepimas jų vaikų; meilės giesmė; szauksmas iszgąsczio. Kalba paukszczių, kaip ir kalba žmonių, nėra prigimta, jie jos turi mokytiesi nuo savo tėvų.

Todėl lietuvys, užaugęs lietuviszkoj szeimynoj, ne kalba prancuziszkai arba angliszkai, nebylys visai ne kalba, nors balsą turi, varna ne cziulba teip kaip laksztingalas, nors gerklė jos tokia jau kaip ir lakszingalo. Jauni paukszteliai mokinasi cziulbėti nuo savo tėvų, todėl ir cziulba teip kaip ir tėvai. Teip daro ir žmonės. Kaip žmogus teip paukszcziai ir žvėrys ne iszsyk iszmoko teip kalbėt, kaip dabar, bet kalbą gėrino eiles gentkarczių. Musų szunes iszmoko loti tik žmogaus prisavinti, gyvendami su žmogumi. Žinoma, jie ne galėjo iszmokti žmogiszkai kalbėti, bet atsiradę kitokiose gyvenimo sanlygose, įgavo daugiaus jausmų gyvendami su žmogumi ir tuos jausmus iszmoko iszreiszkėti lojimu: lojimas susideda isz 5 tonų ir tie tonai iszreiszkia szunų reikalavimus ir jausmus. Kokiu budu ir nuo ko szunes iszmoko loti, nežinia. Ne reikia vienok užmirszti, kad szunes žmogaus prisavinti labai seniai, gal but dar tąsyk, kada ir žmogus ne kalbėjo teip kaip sziądien. Kaip žmonės galėjo kalbėti isz pradžių, galima spręsti isz kalbos nebylių. Nebyliams nieko daugiaus netruksta ant kalbėjimo kaip vien mokslo, o vienok jie ne kalba, kadangi negirdėdami, ne gal kalbos iszmokti. Gal but todėl, kad pirmutinių žmonių kalba buvo panaszi į lojimą szunų. Ir szigdien tulų laukinių tautų szunes ne moka loti, bet patekę terp lojanczių, greitai iszmoksta loti. Nors szunes ir ne moka kalbėti, bet gerai supranta daugelį žodžių. Ir mažai vaikai kokių 10 arba 12 mėnesių, nors ne kalba, bet supranta tulus žodžius. Musų szunes supranta ir kalbą visokių žvėrių, jeigu turi progą ją iszmokti. Žvėrys ir paukszcziai ne kalba, bet ar jie ne galėtų iszmokti kalbėti? Tuli paukszcziai iszmoksta isztarti tulus žodžius ir nors ne visada supranta, ką tie žodžiai reiszkia, bet pasitaiko ir teip, kad reiszkimą žodžių supranta ir niekada ne paklysta.

Kodėl vienok stovinti ant žemesnio laipsnio paukszcziai moka kalbėti, o beveik iszmintingiausi žvėrys, gyvenanti nuolatai su žmogum, szunes ne kalba. Tas gal paeina nuo to, kad žmogus prie mokinimo szunų neprideda tiek darbo ką prie mokinimo pakszczių. Vokiszkas mokslinczius Leibniz tvirtina, kad jis pažinojo szunį, užaugintą Saksonijoj, kuris galėjo aiszkiai isztarti apie 20 žodžių. Taigi galima tvirtinti, kad daugelis žvėrių ne kalba, ne taria žmogiszko liežuvio žodžių todėl, kad nieks jų ne mokina kalbėti.

Naujos knigos.

Lietuviszkas Albumas. Laida II ir III. Lietuvos rasztininkai, žymesni vyrai ir typai. Parengtas ir iszleistas kun. A. Miluko su pagelba prenumeratorių. Shenandoah, Pa. 1900.

Szita Albumo laida labai iszplatinta, telpa joje daug musų rasztinjkų ir tautiszkų darbinjkų. Texte paaiszkinta trumpai istorija lietuviszkos raszlavos ir lietuvių tautiszko kilimo. Paminėti rasztinjkai ne tik raszę lietuviszkai, bet ir tie lietuviai, kurie pakėlė garbę lenkiszkos raszlavos ir garbę lenkiszkos tautystės. Isz paveikslų telpa Albume: paveikslai: Kosciuszkos, Mickevycziaus, Odynco, Kraszevskio, Chodzko's, Kondratovyczo, Narbuto, Skirmontaitės. (Szitie visi raszė lenkiszkai); kun. Drazdaucko, Daukanto, Vysk. Valanczausko, Ivinsko, kun. Juzemavyczo, kun. Dovidaiczio, kun. Mockevycziaus, kun. Butkevycziaus, kun. Rieczkausko, vysk. Baranausko, brolių Juszkevyczių, kun. Jaunio, Dro Basanavycziaus, kun. Gimžaucko, kun. Kozmino, Andriaus Visztelisus, kun. Katelos, Petro Armino, kun. Vienožindžio, kun. Bortavycziaus, kun. Lideikio, Silvestraiczio, D-ro Szliupo, kun. Burbos, Mart. Jankaus, kun. Szilinsko, Jurgio Mikszo, Dro Petro Matulaiczio, Fromo (Gužuczio), Dro Kudirkos, kun. Žilinsko, Szerno, kun. Žebrio, Jono Smalakio, kun. Dargio, kun. Miluko, kun. Kaupo, Sagaro, kun. Matulaiczio, kun. Kaulakio, Jono Montvilo, kun. Vaiszvilos; kankintinių: Dro Petro Matulaiczio, Jono Krauczuno, kun. Bulvieczio, Dro Bogdanavycziaus, Prano Matulaiczio, J. Czesnos, J. Kaczergio, A. Matulaiczio. Toliaus illustracijos isz lietuvių gyvenimo: Lietuviszka grinczia ant Paryžiaus parodos, uždėtojai lietuviszkos Labdaring

paraszyta Tolstojaus; Žinios isz Lietuvos; Žinios apie Lietuvius svetur; Žinios isz svetimų krasztų ir visoki redakcijos paaiszkinimai. Užbaigia numerį suraszas naudingų lietuviszkų knygų.

Neiszaiszkinti gamtos balsai.

Paprastai žmonės bijosi visko, ko nesupranta. Tuom tarpu gamtoj ne visi dar apsireiszkimai iszaiszkinti, yra dar daug apsireiszkimų ne patėmytų, yra gana ir tokių, kokių ne galima susekti priežaszczių juos gimdanczių. Sztai tuluose krasztuose duodasi kaip kada girdėt balsai panaszus į tolimą griausmą arba į kanuolių szuvius. Tokius žingeidžius balsus girdi Belgijoj, tankiausiai giedrose diencse; Szveicarijoj žmonės juos vadina balsu karžygio Schvellerto isz Rodensteino kalnų; ant ežero Boden—ežero szuviais; toki jau iki sziol ne szaiszkinti gamtos balsai duodasi girdėt ir kituose krasztuose, kaip antai Reino provincijoj, Prusuose. Indijose, Bakergungo apskrityj, prie įtakos upės Gango, gana tankiai girdi balsus panaszius į toli siaucianczią perkunijų arba į szuvius daugelio kanuolių. Kokios priežastys tuos balsus gimdo, tas neiszaiszkinta iki sziol, nors ne kartą girdėjo juos mokslincziai. Tiek žinia, kad tie balsai ne paeina nė nuo perkuno, nė nuo kanuolių szuvių; tikrai ne susekta, ar tie balsai eina isz oro, ar isz žemės. 1889 m. Azijatiszka draugystė Kalkuttoj iszdalino klausymus su praszymu tėmyti tą žingeidų apsireiszkimą ir duoti kuo placziausius apraszymus, bet atsakymai nieko ne iszaiszkino. Susekė vien, kad toki balsai duodasi girdėti teipogi Tumlache. Mokslinczius Schur per du metu tirinėjo tuos balsus, bet priežasczių jų ir jam ne pasisekė susekti.

Žingeidus tie szuviai duodasi girdėt metų laike nuo vasario iki spalių mėnesio ir tai tankiausiai priesz lytų arba po lytui, bet nie kada jų ne buva laike gražaus oro. Tankiausiai jie eina nuo pietų arba nuo pietrytų, bet pasitaiko ir kitose szalyse. Paprastai szuvių buva po tris, viens po kitam. Kaip kada girdėt tik trys toki szuviai, pasitaiko ir 45 vieną dieną. Oras, rodosi, ant jų ne turi didelės įtekmės.

Szitą apsireiszkimą bando aiszkinti visaip: vieni tvirtina, kad tas gali paeiti nuo plyszimo uolų įkaitusių nuo saulės; kiti sako, kad tie balsai yra vulkaniszkais apsireiszkimais ir eina isz žemės vidurių, vienok Indijose, kur tie balsai duodasi girdėt, nėra vulkaniszkų apsireiszkimų. Ne gal jie paeiti ir nuo plyszimo uolų, kadangi ant to nereikia trijų szuvių, o tų gamtos szuvių buva visada po tris, tarpuose 3 sekundų viens po kitam, niekada nė po daugiau, nė po mažiau.

Isz visur.

‖ Kadangi Maskolijoj paliovė siuntinėję kriminalistus į Siberiją, tai pasirodė, kad neužtenka ruimų kaliniuose ant patalpinimo kriminalistų. Randas nusprendė Maskvoj pastatyti didelį kalinį ant patalpinimo 3000 kriminalistų. Carpalaikis puliuosavo mat bausmes kriminalistams, bet užtai politiszkus nusidėjelius, ne garbinanczius kvailų caro ir jo tarnų padavadyjimų po senovei gabena į Siberiją ir ten kankina daug sunkiau negu užmuszėjus, padegėjus, vagilius. Tokia tai mat teisybė maskoliszko caro ir jo tarnų!

‖ Po paskutinei karei Ameri kos su Iszpanija isz prigulejusių pirma Iszpanijai Marijaniszkų salų Amerika pasilaikė salą Guam. Sala ta, valdant czia iszpanijonams, buvo tirsztai apgyventa; paėmus ją amerikonams, cziabuviai pulkais kraustosi szalyn ir persikelia ant prigulinczios Vokietijai salos Saipan. Amerikonai mat ne moka, ar ne nori užsipelnyti ant prilankumo ir meilės cziabuvių. Be abejonės su cziabuviais naujose valdybose elgiasi amerikoniszki ponai daugiau negu Amerikoj su negrais ir indijonais.

‖ Anglijos pakrantėse susimuszė du maskoliszki laivai, "Hoppet" ir "Honur". "Hoppet" tapo drucziai pagadytas, "Honur" gi paskendo su 16 ant jo buvusių jurinįkų.

‖ Paryžiaus mediszka akademija apgarsino konkursus ant dovanų už geriausius darbus ir isztirimus prie gydymo ligų. Konkursuose gali dalyvaut daktarai viso svieto, neiszskiriant lietuviszkų daktarų. Ant dovanų paskirta 50.000 fr. (10.000 dol.).

‖ Peterburgo kiauszinių prekėjai, kurie daugiausiai iszperka Lietuvos kiauszinių ir juos siunczia į užrubežius, gavo dabar atsiliepimą isz Egipto. Egipto visztų augintojai siulo maskolisz kiems kiauszinių prekėjams savo kiauszinius už daug pigesnę prekę, negu juos gali gauti Maskolijoj. Pirmą siuntinį kiauszinių isz Egipto Maskolijos prekėjai jau gavo ir jie tvirtina, kad gabenimas kiauszinių isz Egipto atsieina daug pigiau, negu perkant juos Maskolijoj.

‖ Mieste Gandavoj, Belgijoj, vienos szeimynos kape rado kuną pasimirusios merginos prie iszėjimo isz kapo. Minėta mergina palaidota kapuose, atgijo, atmuszė grabo antvožą ir iszėjo isz jo; bet kad kapo durys buvo užraktos, isz jo iszeiti ne galėjo. Kadangi jos szauksmo nieks ne girdėjo ir ne atėjo su pagelba, tai mergina kape uždaryta numirė nuo bado.

‖ Pereituose metuose Prancuzijos vyno augintojai surinko vyno 67352660 hektolitrų, arba ant 19444980 hektolitrų daugiaus negu 1899 m. Po vynyczioms yra 1730450 hektarų (hektaras beveik lygus desiatinai). Nuo hektaro surinko po 39 hektolitrus vyno (hektolitras turi 25 gorczius) ar 11 hektolitrų daugiau negu 1899 m. Vertė vyno iszspausto Prancuzijoj pereituose metuose siekia 1261.8000 fr.

‖ Angliszko parlamento žemesniame bute, Airijos pasiuntinys O'Donnell bandė pradėti kalbą senoj airių gaeliszkoj kalboj. Parlamento perdėtinis vienok ne sutiko ir užgynė O'Donneliui gaeliszkai kalbėti. Tas tuom užgautas, atsisakė angliszkai kalbėti. Anglijonai ar tai Anglijoj ar Amerikoj nekenczia mat kitokių kalbų teip jau kaip maskoliai.

‖ Berlyno policijos virszinįkas pagarsino, jog ypatos gavusios svetur daktaro diplomą, Vokietijoj ne turi tiesos daktaru vadintiesi, už vartojimą daktaro titulo toki bus sudų baudžiami. Ir Amerikoj reikalingas butų toks padavadyjimas ant atskyrimo daktarų nuo felczerių.

‖ Frankforto, Vokietijoj, bankierius Jurgis Sperger paaukavo 1 milijoną markių ant platinimo ir pakėlimo gamtos mokslų. Kad mes galėtume rasti tokius geradėjus ir mes daugiaus nuveiktume. Mes vienok milijonierų ne turime, bet be tokių galime apsieiti sudėdami didesnes sumas isz mažų sukų, jeigu tik turėtume daug norinczų aukauti nors po mažai.

‖ Mieste Cape Town, pietinėj Afrikoj, terp negrų siauczia vis smarkiau maras. Kiek iki sziol apsirgo czia žmonių, nė valdžios ne žino, kadangi negrai slepia ligą. Pereitos serėdos dieną ant ulyczios rado vieną negyvą negrą. Daktarai isztyrė, kad jis pasimirė nuo maro. Buvo jau apsirgimai maru ir terp angliszkų kareivių.

‖ Studentų sztraikai Maskolijos augsztesnėse mokyklose dar labiaus iszsiplatino. Sztraikuoja ne tik universitetų studentai, bet ir kitų augsztesnių mokslų institutų. Prie sztraiko pristojo studentai girinįkystės akademijos, kelių instituto. Maskvoj suaresztavo 300 universiteto studentų.

‖ Meksike, aplinkinėse kraszto sostapilės diktai pasnigo, sniegas užklojo visą kloną. Kadangi czia nuo 50 metų sniego ne buvo, tai visa jaunesnėji gentkartė jo ne matė ir nežinojo, kas tai do baltos dulkės užklojo laukus.

‖ Ant visos žemės yra dabar isz viso 1500000000 gyventojų. Anglijai su jos kolionijoms priguli iszto skaitliaus 25,9%, Maskolijai 8,09%, Prancuzijai 6,3%, Suvienytoms Valstijoms Sziaurinės Amerikos 5,7%, Vokietijai 4,6%, Austrijai 3,1%, Italijai 2,2%.

‖ Laike paskutinio gaisro kerosino krautuvių mieste Baku, ant Kaukazo, isz viso 127 žmonės sudegė.

‖ Paskutiniai bado metai Indijose kasztavo 250000000 dol. ir pusę milijono žmonių nuo bado pasimirusių. Dabar vėl kituose Indijų krasztuose turės apsireikszti badas dėl buvusio pereituose metuose visiszko neužderėjimo laukuose.

‖ Mieste Saarbrueken suaresztavo du angliszku agentu, kurie stengėsi prikalbinėti vokieczius pastoti į angliszką kariauną ir keliauti į Afriką muszti burus. Tikrų vokieczių rods jiems nepasisekė gauti, bet terp jaunų alzatijonų atsirado keli norinti į Afriką kelianti

‖ Varszavos maskoliszkas laikrasztis "Varszavskyj Dnievnik" garsina, buk vienas Varszavos arklių prekėjas gavo nuo Anglijos rando reikalavimą pristatyt 1000 arklių į pietinę Afriką ant reikalų angliszkos kariaunos.

‖ Ant angliszko garlaivio "Lazarus", atkakusio isz pietinės Amerikos į Hamburgą, laike kelionės vienas jurinįkas pasimirė nuo indiszko maro. Laivas Hamburge likosi kvarantenoj sulaikytas ant apsaugojimo gyventojų nuo užkrėtimo liga.

‖ Danija pertraukė tarybas su Amerika ir atsisako parduoti Amerikai Danijai prigulinczias Antilių salutes, kadangi mat iszdavimus ant palaikymo prie Danijos tų saluczių apsėmė uždeugti Daniszka garlaivių kompanija.

‖ Pagal pereituose metuose atliktą liaudės suskaitymą Italijoj pasirodė isz viso 35 milijonai gyventojų. Jeigu teip daugiausis gyventojai Italijoj ir toliaus, tai neužilgio ji daugiaus jų turės negu Prancuzija.

‖ Mieste Grenoblej, pietinėj Prancuzijoj, stato dabar bronzinį paminklą beždžionei Charlemagne. Szitas žvėris buvo gerai pažįstamas. Porą metų atgal jis iszgriebė isz szulinio įpuolusį vaiką ir iszgelbėjo jį nuo prigėrimo.

‖ Mieste Arica, republikoj Peru, buvo smarkus žemės drebėjimai, kurie sugriovė ir pagadino daug triobų. Persigandę gyventojai isz miesto iszbėgiojo ant laukų.

‖ Iszpanijoj, mieste Madride diktai pasnigo. Sniego czia nuo 8 metų ne matė. Sziuom kartu tiek jo pridrėbė, kad bėgiojimas ulyczinių karų ir geležinkelių trukių tapo dideliai apsunkintas.

‖ Siedlecų gubernijoj, (Lenkijoj), ukinįkai kėlėsi per upę Wislą netoli miesto Gora Kalvarija. Valtis ant vidurio upės apvirto ir besikelianti supuolė į upę. Szeszi ukinįkai prie to prigėrė.

‖ 21 d. vasario iszpuolė 24 m. sukaktuvės popiežiavimo dabartinio popiežiaus Leono XIII. Dėl szalto oro ir silpnos sveikatos popiežiaus apvaikszczioj imo sukantuvių Ryme ne buvo.

‖ Mieste Omdurman, Pietinia me Egipte, du batalijonai angliszkos kariaunos, už ką ten susipykę, susimuszė. Susimuszime 5 kareiviai likosi užmuszti, o 22 sužeisti.

‖ Italijoj, ypacz Rymo aplinkinėse, yra labai daug darbinįkų ne turinczių darbo. Mieste Pouilles buvo net maisztai pakelti be darbo ėsanczių darbinįkų.

‖ Airiai reikalauja, idant že mesniame angliszko parlamento bute butų įvesta sena airių gaeliszka kalba.

‖ Visoj Vokietijoj dideli szalcziai. Dancigo jurių kojoj pri szalo žvejų laivai ir trys žvejai suszalo.

Kun. Kravczunui ir jo "Kataliki ui"

Sveikas gyvas pone "Kataliko" bose! Tamista savo "Katalike" sakaisi nenorys su manimi polemikų vesti, beje buk tai delto, kad asz neišnis ką raszas. 8 nr. savo "Kataliko" teip iszstreiszki: "kada kas nori raszyti į laikraszti, turi žinoti ką raszo. Tamista - gi per "Lietuvą" raszei gal tikt delto, kad piktumą nuvaryti ant neapkenczianių ypatų et.... Ar netei syb ė? O kur liogika Tamistos, ar Tamistai, kaipo "gazietos" bosui nereikia žinoti ką raszai į savo laikraszti? O pazvelgk, kaip tą savo užduotį iszpildai: "Dziennik Chicagoski" 22 nr. sausio 26 d. szio meto szitelp praneszė: "Poświęcenie węglaka miennego. Czia tik zecerio klaida, jog vietoje l padejo l, nes tada but buvę węgla nowego kosciola litewskiego. Jutro, w niedzielę, d. 27 bm., odbędzie się poświęcenie węgla kamiennego.... Taigi tiurek Tamista, po szimts czemerių, ką Tamista raszei 6nr. savo "Kataliko"!..... Paskui po paszventinimo korespondetas lenkiszko dienraszczio "D. Ch." rasze .....et. Pasakyk Tamista man, kur Tamista randi "po paszventinimo," kadą privestame lenkiszkame tekste yra aiszkiai paraszyta Jutro. Tamista pamatei zeceriszką klaidą węgla, kur vietoje l įsispraude l, tikt j pasakyk, ar supranti lenkiszkai?! ..... Toliaus lenkiszkame tekste mineto straipsnio yra ir be suklydimo paraszyta: "Kamień więgielny ma byc jutro poświęcony".... Pasakyk dabar sąžiniszkai, jog neskaitęs szito, patalpinai į savo "Katalikų", idant pasijuokti isz katalikiszko paszventinimo. Nors ir sakai, kad asz norlu piktumą nuvaryti ant neapkenczionu ypatų, bet turi prisipažinti, jog tą man prikisztąją neapykantą nori nugrėžti ant naujos parapijos sanarių ir klebono, kad neszoka pagal Tamistos užtraktą smuiką. Juk pats geral atsimeni, kad netik "Katalikų", kurį pagimdei ant pjudymo terp savęs lietuvių, bet ir szventą vietą apvertei ant iszliejimo savo tulžies kartumų. Pamirszai, kaip isz szventos sakyklos, pasiszukėdamas szaukei: greicziaus ant mano delno iszaugs plaukai, negu kita Chicagoj lietuviszka R. katalikiszka bažnyczia stosis. Neklausikyt ir netikėkit kol asz neapskelbsiu isz szitos vietos"! Jei Tamista neatsimeni, szimtai žmonių, buvusių tuomet bažnyczioj, atsimena. Tuomi, vargsze, neatsiekei savo mierio, bet prieszingai, pasirodei nevidonu katalizskos bažnyczios, katalikiszko tikėjimo, dabar, pasirodei kuomi esąs, dabar aiszku kaip ant delno, jog Tamistai tikt "pieniądze, honory" terupi, o kad pildai pareigos katalikiszko kunigo, tai del materijaliszkos naudos. Ar ne teip? Juk kitoniszkai ir negali buti, nes jei Tamista butum norejęs krikszczioniszkai, jau nesakau kaipo katalikiszkas kunigas, pasielgti, tokių nieką nebutum skelbęs. Reikejo žvilgtereti į 23nr. D.Ch. o tenai butum radęs to suklydimo atszaukimą, delko to nepadarei? Tamista tikt vienas žinai. Duokime, kad D. Ch. but viską neteisingai padejęs, o paskui neatszaukęs, ar Tamistos nebutu buvusi priderme pirma gerai pasiteirauti apie tą paszventinimą, o tuomkart jį teisingai apraszyti, bet neleisti į svietą melagysczių. Ne, ne, Tamistai nerupi katalykyste, bet kas kitas....., Tamistos "Katalikas" nera katalikisku laikraszczių, jis tik vardą kataliko pasidaręs nesioja. Geriau butu, kad jis plauktų atgal Vilsos krantais, isz kur atsibalde. Ant galo kaslink polemikų, kurių Tamistos "Katalikas" teip dideliai bijosi, asz nemislijų vesti, nes nera su kuomi. "Kataliko" kiek vienas apszviestesnis lietuvys iszvengia.

John Petroszius.

Draugysczių Reikalai

Temykite Sanarial Dr-tes S. Daukanto.

Chicago. Dr-te Simano Daukanto ant susirinkimo laikyto 6 d. sausio 1901 m. nutare laikyti "Lietuva" už organa ir ant sekanczio meto. Todel visi sanariai privalo už tą užsimoketi ant sekanczio susirinkimo, kuris bus laikytas, 3 d. Kovo. Teipogi Dr-te nutare dapirkti į savo knygyna daugiau knygu. Knygynas talpinasi toje paczioje saleje kur ir susirinkimai draugystes yra laikomi, po nr. 3301 S. Morgan St., isz kurio kiekvienas dr-tes sanarys gali gauti knygas ant pasiskaitymo dykai; nepriguliniti prie draugystes gali gauti jas už užmoketi po 5c. ant sanvaites nuo kiekvienos knygos.

Ant susirinkimo laikyto 3 d. Vasario tapo užtvirtinti knygiai ant sekanczio metu: Kaz. Liaudanskis 3301 S. Morgan st., ant antru metu ir Jonas Radavyczius 3252 S. Morgan st., ant pirmu metu. Noredami gauti knygas atsiszaukyte stacziai į knygyna, po nr 3301 S. Morgan st.

A. Biljanskas, sekr.
3327 Auburn ave., Chicago.

Temyketi sanarial "Liuosybes" Draugystes.

Chicago, Dr-te Liuosybes ant savo susirinkimo laikyto 3 d. Wasario, 1901 nutare palaikyti "Lietuva" už savo organa ir ant antro meto. Todel sanariai nemokanti skaityti arba turinti stacziai isz redakcijos užsistelewe laikraszti, teiksis duoti žine Dr-tes sekretoriui iki 8 d. Kowo, tai sekretorius laikraszti sulaikys. Nedawe žinios sulyg minėtai dienai bus priwersti už ji užsimoketi į Dr-tes kasa.

Su guodone
A. Rudauskas, sekr.
3252 S. Morgan st., Chicago, Ill.
(8—3)

Chicago, Dr-ste Liuosybes laikys savo czwertmetini susirinkima nedelioj, 3 kowo, 1 wal. po pietu, Saleje J. Petroszians, 168 W. 18th st. ant kurio wisi sanariai priwalo pributi. Naujiems sanariams įstojimas dar $1.00.

Dr-te Liuosybes.

Chicago, Liet. Republ. Abroham Lincoln Kliubas 11 (10) vardos laikys savo metini susirinkima Subatoj, 2 Kowo, 8 val. vakare, Saleje Simano Lelesziaus, 68 W. 25th st. ant kurio visus to kliubo sanarius ir visus kitus lietuvius kwieczia susirinkti.

Komitetas.

Minersville, Pa. Vasario 3 d. 1901 m. "Ukesu Laisves Draugyste" atidare mokslaine mokinimuisi: skaityti, raszyti ir arikmetikos. Mokintiniai turi czia labai lengvas iszlygas, kadangi draugyste duoda sale ir mokintojus, o mokitiniai turi tik užiduri užsimoketi. Ant tokiu jau iszlygu yra priimami mokslainen ne tik Draugystes sanariai, bet ir visi kiti lietuviai. Norinti naudotis isz mokslaines gali ateiti ant Juozo Lietuvninko sales nuo 7 iki 9½ kas vakaras, iszskiriant seredos vakarus. Užkvieczia visus,

Dr-tes Komitetas.

Baltimore, Md. 4 d. Kovo, 1901 m. trys lietuviszkos Dr-tes: "Szv. Jono Krikszt.", "N. Kopernyko" ir "G.L.K. Keistuczio" iszkilmingai apvaikszczios diena atminties iszsiliuosavimo nuo baudžiavos. Apvaikszczioj imas bus Manhatan saleje 1012 E. Baltimore st. Prasides 7 val. vakare. Apart vietiniu kalbetoju kalbes teipgi D-ras J. Szliupas ir P. Mikolainis isz Plymouth, Pa. Inženga vyrams 10c., moterims ir merginoms dykai. Visus lietuvius ir lietuvaites kvieczia kuoskaitlingiausiai susirinkti.

Vardan visu triju draugysczių,
K. Baltruszaitis, sekr.

Philadelphia, Pa. "10ta susivien. L. A. Kuopa" laikys nepaprasta susirinkimą subatoj, 9 Kovo, 7½ val. vakare, saleje nepriguliningo Kliubo, ant So. 2nd st., ant kurio visus tos kuopos sanarius kvieczia susirinkti, nes yra labai swarbus reikalai.

J. Butkus, sekr.

†

Kimberley, So. Africa. Gruodžio 8 d. 1900 m. pasimire czia Juozapas Libonas 23 metu metu. Paejo jis isz Kauno gub., Panevežio pav., kaimo Draumenu. Afrikon atkako jis 1895 m., apsistoje mieste Kimberley, ir czia tapo palaidotas. Gentes ir draugai noredami placziau dasižinoti apie jo myri tegul raszo ant adreso:

G.P. Falcon,
P.O. Box 153, Kimberley, So. Africa.

Baltimore, Md. Vasario 15 d., 1901 m. pasimire mano mieliausia moteriszke Marjona Jagelienė, palikdama mane su ketvertu mažu vaikuczių didžiausiame nuliudime. Vaikuczial vyriausias 8 metu, jauniauses 3. Velione yra gimus isz tevu Barboros ir Kazimiero Masidonskiu, Kauno gub., Raseiniu pav., Szilelio parap. Turejo 38 metus amžiaus, 13 metu pragyveno Amerikoje. Buvo tai dora moteriszke ir gražiausioje sutikmėje sugyveno su savo vyru per visa 10 metu nuo apsivedimo. Palaidota iszkilmingai su sz. misziomis tapo ant czianykszczių lenkiszku sz. Stanislovo kapiniu. Jos nuliudes vyras

Jonas Jagella,
117 Hanover st., Baltimore, Md.

South Boston, Mass. Vasario 22 diena, 1901 m. pasimire czia Marjona Vyszniauskiene, paeinanti isz Kauno gub., Telszių pav., Gargždu parap. Pergyveno su savo vyru 8 metus, vaiku nepaliko. 24 Vasario tapo gražiai palaidota ant katalikiszku sz. Kryžiaus kapiniu, Malden, Mass.

Wilburton, Ind. Terr. Vasario 21 diena 1901 m Antanas Vaitkus dirbantis anglekasyklose, neužtemyjas kad dar vienas jo užtaisytas szuvys neiszove, ejo prie degimo nauju szuviu ir tuom tarpu tas iszszove ir nelaiminga užmusze ant vietos. Velionis paejo isz Kauno gub., Raseiniu pav., Kvedernes parap. Chicagoje turi savo tikra broli.

Aukos ant kankintiniu.

Sulyg sziol buvo kasoje	$233.32
Surinkta Dro Szliupo namuose. Scranton, Pa.	$2.50
Mahanoy City, Pa lietuviai nuo teatro	$5.00
F. Mikolainis, Thorp, Wis.	70

Pajieszkojimai.

Pajieszkau savo brolio Kazimiero Rimkaus, kurs 12 Rugpjuczio 1900 m. iszvažavo į Chicagos ligonbuti. Jis paeina isz Kauno gub., Raseiniu pav., Kaltinenu vol., kaimo Vitogalos Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso:

M. Rimkus, Aldersop, Ind. Terr.
(15-3)

Pajieszkau savo tevo Motiejaus Szalciaus, Suvalku gub., Marijampoles pav., Klebiszkio gm. kaimo Szaltiniszkiu: 2 metai atgal gyvena jis Carbondale, Pa. Kas man apie ji duos žinia užmokesiu tam $1.00. Mano adresas.

Charles Szalczius,
235 Low Quarry st., Hamilton, Scotland.
(15-3)

Pajieszkau savo draugu: Antano Petrokaiczio, isz Paszlynes kaimo, Franciszkaus Dziaugio isz Girkalnio parap., ir dedes Juozapo Barczio isz Naukaimes kaimo; visi trys Kauno gub., Raseiniu pav. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso; Jos Barczas,

Box 126, Girardville, Pa.
(8-3)

Pajieszkau savo draugų: Julijono Navicko ir Juozo Ramaviczius, abu Kauno gub., Szlauliu pav., Gruzdžiu vol., kaimo Klaukliu. Jie patys, ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso:

Jos. Ramanauskas,
1740 Nay Ang ave., Scranton, Pa.

Pajieszkau Kazimiero Palucko, Kauno gub., Szadavos parap., kaimo Sznykonių. Jis pats, ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso: G. P. Falcon,
P.O. box 153, Kimberley, So. Africa.

Pajieszkau savo pusbrolio Kazimiero Klimawiczius, isz Suwalku gub., 2 metai gyweno Wilkes Barre, Pa. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso: William Klemens.

2224 Tustin st., Pittsburg, Pa.

Pajieszkau Antano Plungio isz kaimo Czalalkoniu ir Antano Tribulo isz kaimo Poszkeviczių, abu Kauno gub. Panevežio pav. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso: Jos Plungis

Box 467, Victor, Color.

Pajieszkau Jurgio ir Justinos Mazgeliu, abu Vilniaus gub. Traku pav. Merkines vol. kaimo Skleru. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso:

Leonard Treinawiczius,
7 Franklin st., Nashua, N. H.

Pajieszkau savo brolio Juozapo Daugelo ir sesers Agotos Stonienes, Kauno gub., Raseiniu pav., Sartiniku wol. kaimo Potokszles, gyveno Baltimorej. Jie patys ar kas kitas teiksis duoti žinia ant adreso: Aleks Daugeli,

Box 59, Westville, Ill.

Pajieszkau Konstantino Jarusevicziaus, Kauno gub., Telszių pav., Gargždu parap. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žine ant adreso:

John Kaspariavicze,
184 3rd st., So. Boston, Mass.

Pajieszkau savo sunaus Antano Sadlausko, Kauno gub. Raseiniu pav., kaimo Girdžiu. Jis pats ar kas kitas teiksis duoti žinia ant ant adreso:

Augustas Sadlauskas,
Springvalley, Ill.

Užstojo Gavene.

Iszpažintojai visu beveik religiju užlaiko pasninkus ir perstoja kelę visokius pasilinksminimus, idant per sumažinima gyvenimiszku linksmybiu pasitikti ateinanczia iszganymo valanda. Pasninkai vienok turi teipgi ir dideli hygieniszka ženklinguma, kadangi jie suveda įvarka žlebcziojimo organus. Teisybe, sugadinta systema žmogaus kuno ne visuomet galima pasninkais suregulinoti; czia reikalingos yra ir atsakanczios gyduoles. Geriausiai už visa tame pataruaus Trinerio American Elixir of Bitter Wine, kurs per elles metu iszturtas yra kalpo naudingiausias vaistas nuo chroniszku ligu ir kuri geriausi gydytojai rekomenduoja vartoti nuo visokiu pilvo, kepenu ir inkstu ligu. Jis yra sudarytas isz ivairiu gydanczių augmenu ir geriausio raudonojo vyno; fabrikuoja jį žinomas Joseph Triner, 799 So. Ashland ave., Chicago, Ill. Gali gauti visuose aptiekuose (vien bonkose), tik reikia saugotis nuo biedingu imitacijų, kokias jau szian bei ten prasimane piktos valios žmones daryti ir pardavineti kalpo Trinerio. Tikrasis Trinerio Kartosis Vynas rekomenduojamas yra kalpo geriausias naminis vaistas del iszvalymo kraujo, sureguliavimo viduriu, pakelimo apetito ir noro dirbti. Jis gydo teipgi nuo persiszaldymo ir apsaugoja nuo daugelio ligu, sudrutindamas visa organizma žmogaus visokio amžiaus ir abieju lyczių.

Uzsiszildymas iszgydys su viena diena.
Imk "Lazative Bromo Quine Tablets". Gausi kiekwienoje aptiekoje už 25c. Jei nepagydys, sugražina pinigus. Ant kiekwieno bozelio yra paraszas E. W. Grove.

BIOLOGIA.

—arba—

Mokslas apie gyvus daiktus.

Pagal prof. Nusbaumą

Viršutinė pusė turi bumburėlius leidžiančius skystimą tarpinantį ir pervirinantį mėsas. Nutupus vabalui ant lapo, abidvi pusės užsidaro ir tokiu budu vabalas liekasi pagautu. Išleistas iš lapo bumburėlių skystimas sutarpina ir pervirina minkštas vabalo kuno dalis, kurias paskui lapai įtraukia į vidurį; potam abidvi pusės vėl atsidaro ir vėjas nuo lapų nupučia pasilikusias kietas, netinkančias ant maisto kuno dalis.

D. Jautrumas gyvunų ir augmenų.

Didesnė dalis gyvunų turi jausmų organus, kaip antai: organus matymo, girdėjimo, kvepėjimo, skanumo, dasilytėjimo ir apart to dar nervų arba drigsnių sistemą, kuris susideda iš vidurių arba centrų, kaip antai: smegenų ir nugarkaulio pienų pas kaulinius gyvunus ir drigsnių, kurios bėga iš vidurių į jausmų organus kaip ir į visus kitus kuno organus. Su pagelba jausmų organų, drigsnių arba nervų, nervinių vidurių, gyvunai jaučia, paveikslan: su pagelba akių, matymo nervų ir tulų nervinių centrų arba vidurių gyvunai mato šviesą, šešėlius, parvas, pavidalą visokių daiktų; su odos pagelba, odos nervų ir kitų nerviškų centrų, skaudėjimą nuo užsigavimo, nuplikimo ir tt.

Augmenys-gi ne turi nė jausmų, nė drigsnių arba nervų sistemo.

Seniaus visi tikėjo, kad tik gyvunai jaučia, o augmenis laikė už visai nejaučiančius organizmus. Tame ieškojo didžiausio ir svarbiausio skirtumo terp gyvunų ir augmenų. Pažiurėsime, ar iš tikro teip yra.

Pirmiausiai reikia atminti, kad tuli žemesnių skyrių gyvunai, kaip antai jurių pintys, tuli gyvi parazitai, teip kaip ir augmenys, ne turi jausmų organų, ne turi drigsnių sistemo, o vienok ir jie jaučia. Tą ne sunku patėmyti, jeigu įdurti, nuplikinti, užleisti šviesą arba kitokiu budu užgauti, tai tie gyvunai raitosi, taigi ginasi nuo visų erzinimų. Teip yra pas visus ir žemiausio laipsnio sutvėrimus, kaip antai pas matomas su pagelba padidinančių stiklų amebas, infusorijas ir tt. Visi tie smulkus sutvėrimėliai ne turi nė jokių specijališkų jausmų organų; ne turi nė nervų, bet ir tie jaučia visokius suerzinimus, jaučia šviesą, nors ne turi akių, jaučia ir skaudėjimą, ką matyt iš jų krutėjinų. Ne yra visai be jausmų ir augmenys. Kelis faktus tą patvirtinančius privedame žemiaus.

Beveik visuose daržuose, kur tik yra oranzerijos, arba specijališkos triobos auginimui šiltų kraštų augmenų, galima patikti šiltų kraštų augmenį vadinamą *mimosa gėdinga* (*mimosa pudica*), kurios lapai, panašus į plunksneles, labai yra jauslus ant visokių suerzinimų, ant dasilytėjimo. Užtenka dasilytėti nors vieno lapelio su spilkos galu, plauku, o lapas tuojaus užsidaro, nuo to suerzinimas tuojaus pereina ant kito lapo ir teip toliaus ir ant galo visi lapeliai užsidaro ir nudrymba žemyn; užtenka ant to dasilytėti nors su plaukeliu vieno lapo.

A-Mimosa prieš dasilytėjimą. B-Po dasilytėjimui.

Jeigu sukrutinti, arba suduoti į puodą, kurlame auga mimosa, ant syk visi augmenies lapeliai užsidaro ir jų uodegėlės nudrimba žemyn.

Yra ir daugiaus augmenų jaučiančių dasilytėjimą; prie tokių priguli pirmiaus apraszyti mintanti vabalais augmenys, kurių lapai, nutupus vabalui, tuojaus užsidaro. Jautrus yra vyrukai tulų žiedų, kaip antai rugšterškės arba berberiso, kurie užgauti, tuojaus sukruta ir tai ne tik užgautas, bet ir kiti.

Augmenys vienok jaučia ne tik dasilytėjimą, užgavimą, įdurimą, bet ir šviesą. Daugelis augmenų, kaip antai robinija (akacija), mimosa, dobilai ir tt. nusileidus saulei, suglaudžia lapelius, lyg užmiega. Užtekėjus saulei, kaip tik tokius užmigusius augmenis užgriebia šviesos ir šilumos spinduliai, nudribę lapeliai išsitiesia, atsidaro.

Tas paeina nuo to, kad po įtekme šilumos ir šviesos tulos augmenų dalys susitraukia ir per tai vanduo, palaikantis pakeltus lapus, pereina į kitas augmenies dalis. Per pasitraukimą vandens, tulos dalys augmenies nulinksta. Dėl perėjimo vandens iš vienų augmenies dalių į kitas ant nakties, tulų augmenų lapai susiglaudžia, nudrimba žemyn; ta priežastis gimdo augmenų miegą.

Jautrumas augmenų, imant apskritai, labai panašus į jautrumą gyvunų. Kaip gyvunai teip ir augmenys gali priprasti prie tulų suerzinimų. Jeigu suerzinsime kokį nors gyvuną, jis sukrutės, taigi atsilieps ant suerzinimo, ant užgavimo, bet jeigu tą darytume nuolatai per ilgesnį laiką, tai gyvunas pripras ir ne atsilieps visai ant erzinimo, arba vien tąsyk, jeigu erzinimas juo toliaus, juo bus smarkesnis; bet ir tąsyk gyvunas ant galo pails atsakinėti ant erzinimo, jautrumas jo išsisems ir ant galo paliaus atsakinėjęs. Po trumpesniam arba ilgesniam pasilsiui jautrumas vėl sugrįž. Tą patį apsireiškimą galime rasti ir pas augmenis: paveikslan, jeigu suerzinsime mimosą, ji uždarys savo lapelius, bet jeigu tą darysime per ilgesnį laiką, tai jautrumas pasibaigs ir ant erzinimo augmenis visai ne atsilieps; atgaus jis atgal nužudytą jautrumą tik tąsyk, jeigu jį per ilgesnį laiką paliksime ramybėj. Taigi lygiai gyvunai kaip ir augmenys prie erzinimo iš palengvo pripranta ir ne rodo jautrumo.

Ir kituose dalykuose, kaslink jautrumo, gyvunai panašus į augmenis. Yra, paveikslan, medegos užmigdančios, atimančioms jautrumą žmonėms teip, kad galima juos pjaustyti, o jie ne jaučia skaudėjimo. Prie tokių atimančių jautrumą daiktų priguli, paveikslan, chloroformas; todėl tai daktarai prie skaudžių operacijų chloroformuoja ligonį, pridėdami prie lupų jurių pintis pavilgintas chloroforme; ligonis, prie kvėpavimo, įtraukia chloroformo garus ir po jų įtekme užmiega, nužudo jautrumą teip, kad nieko ne mato ir ne jaučia, ne jaučia visai, kada daktaras pjausto jo kuną.

Augmenis, teip kaip ir žmonis ir kitus gyvunus, galima užchloroformuoti arba kitokių budu atimti jiems jautrumą. Jeigu, paveikslan, po siikliniu kliošu pastatysime puodą su augančiu mimosos krumu ir po tuom kliosu padėsime šmotelį jurių pinčių pavilgintų chloroforme, kuris, garuodamas, pripildys garais orą po kliošu, tąsyk memosos krumas nužudys visai jautrumą; galėsime šakutes ir lapus čiupinėti, badyti su spilka, lapeliai ne nudribs, taigi augmenis nustos jautrumo po įtekme chloroformo garų teipjau, kaip tai buva su žmonėms arba kitais gyvunais. Išimkime vienok iš po kliošo mimosos krumą ir palikkime jį ant oro, o jis į kokį laiką atgaus nužudytą nuo chloroformo garų jautrumą ir prie mažiausio dasilytėjimo lapeliai jo nudribs žemyn.

Taigi matote, kad jautrumas augmenų yra toks jau kaip jautrumas gyvunų: visoki suerzinimai, užgavimai atsiliepia lygiai ant gyvunų kaip ir ant augmenų; prie visokių erzinimų ir užgavimų, je

Pasarga.

Rosijos waldžia panaikino dabar sziuos popierinius (bumaszkas) pinigus:-rublinias, 5-rublines ir 10-rublines; o ju wieta užstojo auksiniais ir sidabriniais pinigais. Popieriniu yra dabar Rossijoje tik 3-rublines, 25-rublines, 100-rublines ir 500-rublines. Dabar siuncziant į Rosija pinigus per bankas, mažiau kaip 25 rublius reikia taikinti kad siunczIama suma duotusi padaryti isz 3-rubliniu, galima siusti: 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21 ir 24 rublius. Szitos wisos sumos duodasi sudaryti isz 3-rubliniu, bet negalima siusti 1, 2, 4, 5, 7, 8, nes szios sumos nesiduoda sudaryti isz 3-rubliniu o bankos negali siuntineti auksiniu ne sidabriniu pinigu tiktai popierinius. Su didesnems sumoms kaip 25 rubliai wargo nera.

Knygu Katalogas.

MALDAKNYGES.

Mažas Aukso Altorius, katalikiszka maldu knygele. Maldos yra rytmetines, wakarines, prie spawiednes, komunijos, mesziu, miszparu ir daugybe kitu; miszio maldos su abrozelais; miszparai giedami lietuwiszki ir lotiniszki; daug lotyniszku giesmiu giedamu prie izstatymo SS. Sakramento, procesiju, pakrapinimo ir tt. Yra 6 litanijos: psalmes Sz. Narijos P. ir Karaliaus Dowido; aktai, rażanczios, stacijos, karunka, keliolika szwentu giesmiu ir tt. Yra tai naujausia ir gražiausia knygele isz wisu lietuwiszku maldaknygiu, dalij, balta, aibli popiera, stambus, aiszkus drukas Miera 3¼x4¾ coliai. Szitu knygeliu apdarai ir prekes yra sekanczios:

No. 1. Mažas Aukso Altorius, prastais drutais apdarais, auksintais krasztais, be apkalimo.....50c.

No. 2. Mažas Aksio Altorius, prastais drutais apdarais, auksintais krasztais, apkaustytoms briaunoms pasidabruotomis bletelemis, su kabute.....75c.

No. 3. Mažas Aukso Altorius, moroko skuros minkształs apdarais, apwaleis kampais, auksinti krasztai, paraszais ir kwietka.....$1.25

No. 4. Mažas Aukso Altorius, francuziszkos giuodnios skureles apdarais, apwaleis kampais, auksinta kwietka, kryžius ir krasztai.....$0.75

No. 5. Mažas Aukšto Altorius, apdeta baltais slonaus kauleliais, su 3 medaliokliais, aksomo nugara, apkaustytos kriaunos sidabruotomis bletelemis, su kabe, auksinti krasztai.....$50

No. 6. Mažas Aukso Altorius, baltos celiuliokidos apdarai, iszkilusios kwietkos, su kauline kabute, auksinti krasztai.....$1.50

No. 7. Mažas Aukso Altorius baltos celiuliokidos apdarai, kwietkos ant wieno szono iszkiotos sidabru ir perlu, su dwiem kaulinemis kabutemis, auksinti krasztai.....$2.00

Knygeliu No. 6 kaip ir 7 kwietkos newienokios, bewelk kiekwienos knygeles kwietku iszmarginimas wis kitokis.

Knygos sawos spaudos.

Aywi Apsireiszkimai Swiete, ant kuriu žmones nuolatos žiuri, bet ju gerai nesupranta; su 7 abrozeliais. Naudingiause knygele ant swieto. Dasižinojimui isz ko darosi žaibai, griausmai, lietus ir sniegas; kas yra debesiai ir ant ko jie laikosi.....30c

Aritmetika. Kniga iszsimokinimui rokundu. Preke.....25c

HYGIENA. Daktariszka knyga arba mokslas apie užlaikymą sweikatos, isz kurios gali be pagelbos daktaro iszsigydyti nuo daugybes ligu. Szita knygele priwalo rastis kiekwienuose namuose, nes kas ją su atyda perskaitys, pataikys apsisaugoti nuo tukstancziu wisokiu ligu, pataikys užlaikyti ezielybeje sawo sweikatą, patižinti sawo amži ir mokes užsaugioti sweikatą ir twirtais sawo waikelius. Preke.....35c

Apie turtu isdirbima. Parasze Schram; versė S. M. Veikalas gylidenantis politiszką ekonomiją. Kokiais keliais isidirbę turtai, kaip jie susikrauna ir kaip atsilieja ant draugijos gyvenimo.....35c

Olitypa, apyaska isz laiko terpsiwiszkos kates Indijonu Amerikos.....25c

Puiki istorija apie Kantria Alana, kuri per 22 metus walkszczIodama po swieta, daugybe bedu ir wargu kantrei iszkentejo.....20c

Geografija arba žemes apraszymas. Pagal Gelkie, Naikovski ir kitus, sutaise Szernas. Yra tai naudingiausia isz visu sulygszioi iszejusiu lietuviszku knygu. Aiszkiai ir suprasamai apraszo visa. musu žeme, jos pavidala, diduma ir platuma, jos kalnus, ju vardus, augszti, vulkanus melanczius isz saves ugni; isz kokiu žeme sluogsniu susideda, kur ir kiek joje yra angliu, geležies, auksso, druskos ir kitu geryliu; kiek mariu, ežeru, upiu, ju vardai, plotis, gylis; koki kurituose vandenys: surus, preski, saldus, ar kartus, koki jusse gyvunai gyvena ir tt. Žeme apraszyta dalimis, iszskaitytos visos vieszpatystes, karalystes, kunigaikszstystes, respublikos ir tt. Kiek kuriose žemeje yra gyventoju: koki ju tikejimai, kalbos, paproczIai, užsiemimai, pramones, iszdirbiai ir tiesos; koki miestai, su kiek gyventoju, fabriku, pramoniu; kur koki orai: szaliczIai ar karszczIai, lietus ar giedros; kur koks ligis dienos ir nakties; kur visada yra lygi diena ir naktis kur saule per keleta dienu nenusileidžia arba neužteka ir tt. Knyga didele 6x9 coliu. 480 puslapiu, ant geros standžios popieros apaudinta, su 71 paveikslellais: mapu, gyvuliu ir tt.....$2.00

Ta pati, apdaryta audimu kietuose apdaruose, auksinemis litaromis atspausti paraszai ant nugaros ir szono. Preke...$2.50

Istorija Suwienytu Walstiju Sziaurines Amerikos. Apraszo kaip Kolumbas atrado Amerika, koki czia tada žmones gyweno, koki žmones pirmiausiai isz Europos pradejo wažiuoti in Amerika, kokios kares buwo, už ka karewo ir kokiuose metuose; kiek prezidentu buwo, koki ir kiek kuris gero padare sziai žemei. O ant pat galo talpinasi Konstitucija Suwienytu Walstiju, kuri yra reikalingiausiu dalyku perskaityti kiekwienam žmogui szioje Amerikos žemeje gywenanczIam. idant suprasta kokes ji czia tiesas turi, kas jam yra wale daryti, kas ne wale. Turi puslapiu 364. Preke.....$1.00

Drutuose, gražiuose apdaruose.....$1.35

Kalp Maskolija persekioja Lietuva. Pagal L'ogpression russe en Lithuanie supleose kan. V. Dembskis.....10c

Kalp geriausiai laidoti numirelį? Pieszinys Dro L. Wehlam. Isz angliszko izguide kun. V. Dembskis.....15c

Kraziu Skerdyne. Apraszo ana balsu atsitikima kada 1863 m. maskoliai užpuole ant badyczios miestelyje Kražiu, musze, szaude ir pjowe nekaltus žmonia, iszgriowe altorius ir užpeczetijo bažnyczia. Aiszkiausiai apraszo ta wisa atsitikima.....15c

Lietuwiszkas Lementorius su poteriais, katekizmais ir mistranturu.....15c

Mokslas apie Žemę ir kitus svistus, ju buvy ir pabaiga. Apraszo kas yra žeme, isz ko ji susideda, ant ko laikosi ir kaip sukasi; kas yra saule, žwaigždes, menulis; kaip toli yra in kitas žwaigždes; kas yra pilanetos, kometos ir kitos retai matomos žwaigždes. Su 30 astronomiszku abrozeliu, turinti 225 pusla pius. Yra tai wienatine knyga, isz kurios tikrai žmogus gali apsiszwiesti.....75c

Drutuose, graziuose apdaruose.....$1.00

Lenkai ir Lietuvai nuo 1228 iki 1430m. Parasze pagal lenkiszkus istorikus Žemkalnis. Isz leista "Tewynes Myletoju Draugystes". —Yra tai apraszymas Lietuvos su Lenkija susivienyjimo ir jo pasekmes. Czia aiszkiai yra apraszyta lenku politika kaip jie pasielge su Lietuvos kunigaikszczIais: KelstuczIu, Vyautu ir kitais. Isz szios knygeles skaitydas aiszkiai supras, ar lenku prieteistyle yra mums naudinga ar biedinga.....15c

Lietuviu prateviai Mažojoje Azijoje nuo senoves iki jie pateko po valdžia persu. Parasze Lietuvos Myletojas. Knyga turi 283 puslapius ir 4 dideles mapas, parodanczias vietas, kur senoveje gyveno lietuviu prateviai. Apraszo lietuviu padejima dar 800 metu priesz Kristaus gimima.....50c

Mindaugis Lietuvos Karalius. Istoriszkas pasveikalas penkiuose aktuose. Lenkiszkai parasze Julius Slovacki, lietuviszkai verte Vincas Kapsas (Dras Kudirka). Knyele paskirta ypatingai teatro myletojams.....25c

Naujausis Lietuviszkas Sapnininkas, surinktas ir suredit. isz daugel swetimtautiszku sapninyku ir suredytas pagal tikra Persiszkai Egiptiszka sapnininka.—su 316 aiszkiu abrozelis,—su apraszymu planetu ir pasiapsenia koklas senowes žmones wartojo inspejimui ateites.—Geriausei izguldo wisokius sapnus.....50c

Apdarytas.....65c

Pamokslai Izminties ir Teisybes izguldineti GaiwoczIiu wisu amžiu. Czia yra patilpęs 128 graziu, juokingu ir izminingu pasakaczIiu Kas nori tureti graziu juokingu ir pamokinanczIu skaitimu tegul nusipetka szią knungelę, o gardžiai pasijuoks. žmones tures ką pajanskoti ir ant kiekwieno užklausimo mokes duoti izminting ataskymą.....50c

Rankwedis Gromatu raszymui. Yra labai naudinga knygele, kuri mokina kaip reik rasyti gromatas in: pasižstamus, prietelius, giminias, mylimaisias ir mylimuosius priesz apsiwedima, in ponus, kunigus, wyskupus ir kitas augszta stowszczias ypatas. Pasveikinimai (pavinczwones) ant Naujo Metu, dienoje wanduviu, gimimo ir kituose swarbiuose atsitikimuose.....50c

Robinsonas Kruzius, moraliszka ir žingedi apysaka paszwesta jaunumenei.....25c

Senu Gadynių Iszrukę Gygi Sutverimai. Pagal Hutchinsona; sutaise Szernas. Ji apraszo seniausiu gadyniu ivairius sutverimus gyvenusius ant žemes dar priesz žmogaus ant jos atsiradima. Sziandien tu sutverimu kunus žmones kaidami gilius szulinius, kanaius ar žmdami isz žemes anglis, randa gilai palaidotus žemeje. Tulu sutverimu atrado czielus, nesugadintus, kunus, užklotus eile keliolikos siekaniu storio žemes. Tie atrasti žemeje kunai yra sziandien iszstatyti ivairiuose muzejuose, isz kuriu žmones mokinasi padinti, kaip sena yra musu žeme, kiek daug milijonu metu reikalavo pakol ant mirusio žveries kuno užaugo jos ele keliolikos siekaniu storio. Moksliszkai isz to semia brangiausia moksla susipažinimo, kaip ir kokie kuda gyri sutverimai keitesi isz žemesniu in augartesnes veisles, ir pagal storums ir senuma žemes sluogsniu, kuriuose tu sutverimu kunus randa, gali be apsirikimo sprensti, kaip senial ir žmogus ant musu žemes atsirado. Knyga turi 370 puslapiu stambaus druko, ant graž.os popieros ir apie 150 paveikslu ivairiu senu gadyniu iszrykstusiu sutverimu. Preke.....$1.00

Trumpa Geografija. Sutaise Neris. Trumpai ir suprantamai apraszo wisas 5 dalis swieto. Su 74 paweikslellais: mapu, žmoniu, gywiliu ir meditu. Tinkamiause geografija in pradine mokslaing.....25c

Vanduo ant žemes, po žeme ir virszuje žemes. Rusiszkai parasze Rubakin'a. Verte Drugys. Iszleido T. M. Dr-te. Szi knygele, labai suprantamoj kalboj, apraszo visas vandens permainas ir veikmes: kaip lis persikeiczia in gara, kyla in virszu ir tenai tveria debesius, debesiai, padangose atveeg, keicziasi in vandens lasztelius ar snieguo lasztelius ir vel krinta ant žemes, isz kurios buvo pakilę. Czia nukrinę didelius darbus veikia: sniegas kartais uždengia cielus kalnus ir lando ja savo pusnyse žmonis ir gyvulius, paskui tirpdams nuo saules keicziasi in vandeni ir užlieja laukus, iszreže ravus, upes ir upelius ir kavojasi po žeme, kur vel veikia tą pati darbą kaip ir ant virszaus žemes.....10c

Zmogus Nepliuszkis. Verte isz szvediszko Neris. Graži apysakele: kaip turtingo prekejo sunus apsivede su varginga mergina ir laimingiau gyveno už kitus, su turtingoms apsivedusiu. Szita apysakele užima kiekviena jauna vaikina ar mergina ir mokina žmogiszkos dorybes.....10c

Knygos swetimos spaudos.

Anima Vilis, naujausia ir graziausia pasaka, kuriai skaitytojas atsidžiaugt negales.....75c

Anegdotai iszsitarimai ir pataries isz gyweniamo senowes Grekonu bei Rymionu " " 10c

Apieka Diewo, pasaka.....$1.00

Apie kaibu pradžia ir tikros rodos del apsisaugojimo nuo neprietelziu wedanczIu isz tikro ir iszganingo tikejimo kelio in prapultv. Czia rasezjas nurodo kurios yra seniausios ant swieto kalbos, nuo ko jos paeina, nurodo kad lietuviszka kalba yra seniausia ir kad turi daugiausiai neprietelziu, kurie stengiasi ja iszmaikinti; ant galo paduoda kaip nuo tu neprietelziu apsisaugoti " " 10c

Arielka yra nuodai pasinanti isz girtybes: Czia apraszo kas yra arielka, kaip jikenkia žmogui, parodyta su keturiais abrozeliais žmogaus pilwo kokios isz girtybes ligos pastoja ir paduotos rodos kaip nuo to galima iszsigydyti. " " 20c.

Asbocla, ir teip mokintuve del vaiku, sutalsyta torius, nes jame rasi daug naudingu, pamokinanczIu straipseniu, prie pabaigos gi poteriai ir prisakymai.....20c

Amerika Pirtyje, komedija Keturakio.....10c

Amžiaus galas Poenako Piloto, kurs buvo sudžia Vieszpaties Jerausalemą.....5c

Andersono pasakos, P. Nerio. 10 graziu pasaku vienoje knygeleje.....15c

Angliszkai-lietuviszkas žodynelis, sutalsytas kn. P. Saurusaiczio, turi apie 3500 žodžiu: angliszki žodžiai išguldineti lietuviszkai.....50c

Birutes dainos " " 10c

Budas gydymo. Daktariszka knyga.....40c

Diewaitis, apyaska szios gadynes. Yra tai graziausia pasaka, kūrios lietuwiai da niekad negirdejo. Preke " " " $1.00

Dainu skrynele " " 20c

Dailyde arba patarmes staliorams, surinktos isz naujausiu knygu, su 120 paveikslu, Antano Dailides. Yra tai rankwedis mokinantiems ir mokantiems staliorišką darbą.....40c

Duonos jieszkotojai, apyaska H. Senkievicziaus.....35c

Etnologiszkos smulkmenos, D-ro J. BasanavyczIaus. Moksliszki lietuviu praeites tyrinejimai, su viena mapa.....25c

Etnologiszkos smulkmenos.....25c

Egle dalestu karaliene ir iszgriowimas Kauno pilies 1362 m., du puikus dramai parasztyti Aleksandro Gužuczio.....25c

Genu Dede. Graži pasaka isz žiaudiežinio Lietuviu padejimo " " 10c

Gyvenimas Stepo Raudonosic pasakos.....15c

Gywenimas Genawaites (Genowefos). Yra tai labai puiki ir pamokinanti pasaka, apie kuria lietuwiai jau daug kartu girdeja vra.....50c

Gywenimas Klemenso Marijos Hofbrauero, su trumpu apsakymu apie pargabenimą Dr-tes Atpirkejistu isz Italijos in žiemiu karalystes skersai kalnus Alpomis wadinamus, perwersta ant lietuviszko Kn Petro Saurusaiczio, Kas nori tureti dwasiszku nauju paiskaitimu tegul nusiperkia szg kningelę.....30c

Gyvenimas Jezaus Kristaus, pagal naujausius isztyrinejimus surasztytas.....15c

Iranuklai szventos Inkvizicijos, vartoti VI ir VII szimtmecziuose del praplatinimo kataliku tikejimo ant žemes. Parasze Mac De nald. Labai akyra knyguele.....10c

Isz ko kyla melai ir viaokios skriaudos žmonijoje. Parasze kn. Dembskis. Szi knyga paduoda svarbiausias isztraukas isz szventos Bibilijos, kurios perskaitę suprasit, kas yra Bibilja ir kodel kunigai draudžia ją žmonems skaityt.....75c

Isz kur akmenys ant musu lauku atsirado? Geologiszkas Lietuvos isztyrinejimas, naudinga moksliszka knygele.....10c

Istorija Europos su mapoms.....50c

Istorija gražios Katrukos " " 10c

Istorija isz laiko Francuzu wainos atsitikusios Indijonu Amerikos.....30c

Istorija gražios Magelenos.....15c

Istorija septų nlu Mokytoju " " 50c

Istorija arba apsakymas apie Lietuwos praeiga. Parasze Žanawykas.....40c

szganimas wargdienio. Knigelę pamokinanti kalp pagerint sawo gywenima.....25c

Istekme Socijalistiszku sanlygu ant wisu kulturos szaku. Geri pamokinimai darbininkams kalp pagerint sawo buwi.....15c

Juozapas Konitszewskis, arba kankinimas Unijotu po waldžia maskoliaus " 50c

Juokingas pasakojimas apie Szaltabuizius ir du gražius straipseniai isz ukinikystes.....5c

Ka darytie, kad butume sweiki ir ilgai gyweniume.....10c

Kankles, lietuwiszkos dainos su natomis, sutalsytos ant 4 balsu. del wyru " " 25c

Kalp užytie pinigus ir turta " 10c

Kalp apsiginti nuo koleros ir kiti naudingi skaitymai " " 10c

Kas teisybe tai nemeras pulkios apysakeles isz lietuviu gywenimo " " 15c

Kristijonas Duonelaitis " " " 10c

Kas yra, o kas bus " " " 10c

Krumpliu Jonas pasaka " " 10c

Keletas žodžiu apie lietuwius ir naudingi pamokinimai del Lietuwos žmoniu. Pusl. 64 10c

Kankles, lietuviszkos dainos 4 balsama vyriszkiems sutaikytos: parupino Dr. V. Kudirka, II dalis.....30c

Kataliku Bažnyczia ir mokslas pagal Zahn'a, verte kn. A. Milukas.....15c

Kristijono Donelaiczio Rasztai.....40c

Kapai Didžiu KunigaikszczIu ir Karaliu Vilniuje Pagal A. Kirkora, parasze N. Yra tai istoriszkas iszasniptiejimas apie Vilniaus praeiti pagal paminklus, užsilikusius ant grabviecziu D. L. KunigaikszczIu ir Karaliu.....10c

Keli Žodžiai apie Augirima, parasztyti J. S. Kuokszczio. Labai naudinga knygele tevams, norintiems iszauginti savo vaikus ant sveiku, doru ir naudingu draugiai vyru.....10c

Kritualiai szviesos bei abrora! Sutaise Bevardis. Keliolika labai akyvu abrozu perkratanczIu tulus tikejimiszkus dogmatus.....50c

Kabalas talpinantis sawyje wisokius užminimus ir ant ju reikalaujanti atsakymai.....10c

Kelios istoriszkos dainos. Gražios ir swarbios apie Lietuwos praeitia, jos lietuwiszkus kunigaikszczIus, Kražiu skerdynes ir tt.....10c

Kelstutis, tragedija 5 aktuose del teatru.....20c

Keletas žodžiu apie Rymo popiežiaus neklaidinguma.....10c

Keletas rasztu apie Kražius, parasztyta D. Butkevaloziu. Aiszkiai apraszo pjowyne Kražiuose, kaip tas wiskas atsitiko, kiek ir koki žmones buwo areszituoti, kiek sužeisti, kiek užmuszIu, kiek nusudytu ir tt.....15c

vienytose Valstijose platforma.....10c

Lietuwiszkos Pasakos. Mokslas lietuwiszkai mytologijai. Surinkta Dro J. Basanawicziaus. Czia teipa 14 seniausiu lietuwiszku mytologiszku pasaku, kaipo tai: Diewas ir welnias, Perkunas ir welnias. Žmogus ir welnias; Apie raganas ir raganius; Apie Deives, Laumą ir Laumes; Apie Dali; Apie Giltine; Apie Szalną ir szalti; Apie wejus, Apie miltinus; Apie kalczius ir smakus; Apie wiliktakius arba wilkalokus. Yra tai juokingiausios pasakos girdetos nuo seniausiu laiku in kures dar ir sziadien daugybe lietuviu tiki buk tai wis buwus teisybe.....$1.50

Lengwas budas pacziam per sawes pramokime rasztie, del nemokanczIu.....10c

Lietuwiszkos dainos isz wisur surinktos, apie keturi szimtai dainu " $2.50

Lietuviszkas Albumas, Laida I. Istoriszkos ir szelp jau Lietuvos vietos. Parengtas ir iszleistas kn Miluko su pagelba prenumeratoriu. Telpa czia gražus paveikslai su trumpais apraszymais žymiausiu Lietuvos vietu, iszdirbimu ir naminiu darbu, kaip tai: Altorius Auszros Vartu su stebuklingu paveikslu Panelės SzvenczIausios Vilniuje: Gryuvesiai Mindaugilo rumo Naumestely; Gryuvesiai Lydos pilies; Griuvesiai Krevo pilies, Liszkava; NaujiTraka; Griuvesiai Medininku pilies; Gelgaudiszkis; Griuvesiai Gedeimino pilies Vilniuje; Perkuno szventynycia Kaune; Kedainiai, Mir, Vysokie Litevskie; Kretinga; Kradiai; Rakiszkio bažnyczia, Kapas Simano Daukanto, Birutos kopiręzia, Palanga, Buomas ties klaipeda, Minijoszaliu ties Garždais, Nemunas ties Vilkija, Uke lietuvio Suvalku gubernijoj, tokia jau uke Kauno gub.; soliaus ežina paveikslai visokiu lietuviu užsiemimu, naminiu padaru ir tt. Apraszymas paveikslu dviejose kalbose—lietuviszkoj ir angliszkoj. Preke.....50c

Lietuwos Tewynes Dainos, parasztytos kn. Antano Wienoginsko. Labai graziosos dainos 20c

Lietuwiai amžiu žiudumuose. Czia talpinasi tyrinejimai apie lietuwius, ju paežima, ir kalba nuo seniausiu amžiu. Knigele werta yra perskaitymo kiekwienam lietuwiui.....10c

Litwini i Polacy. Lenkiszkoje kalboje. Iszrodo ka gero ar blogo lenkai lietuwiams padare ir ar turime su lenkais laikytis ar nuo ju szalintis.....10c

Laisvos Valandos, Eilės. Parasze Vincas Kapsas (D-ras Kudirka). Czia yra surinkta 23 maželes eilės garbaus musu poeto, jauname amžiuje in kapus nužengusio, D-ro Kudirkos. Sziose jo eilese kiekvienas skaitytojas ras sau nusiraminimą ir dvasiszką naudą.....15c

Laima ir Planetos. Knygele, tinkanti jaunuomenei del smagaus laiko praleidimo, nes isz jos gali nuburti apie savo laimę ar welaiwe, ar nuvil ji žinoma mergele, ar ją vaikinas myli ir tt.....25c

Lietuviszkas Szlupinys, II Laida. Konradas Vallenrodas.....

Lietuviszki Dainiai pradžiog XIX szimtmeczio. Kilusiszkai tautiszkas perejoddas Parenge Jr. Jonas.....50c

Lietuviszki rasztai ir raszytojai, rasztlaviszka peržvalga Lietuvos Myletojo, ju gyvenimas ir darbai. Czia surasztyti gyvenimai ir darbai visu lietuviu, kurie k nors gero padare lietuviszkoj kalboje, kaipo tai: Dr. Basanaviczius, Ivinskis, S. Daunanto, vyskup. VolonczIuskio, kn. Burbos ir kitu.....50c

Lietuvos Kankles, turinczios 72 naujas dainas.....15c

Lietuvos istorija, parasztyta per S. Daukanta. Dvi dideles knygos kožna po $1.50 arba abi už.....$3.00

Lietuwos Gaspadine. Mokina kaip pritaisyti Diewo dowana, isz kurios galima iszmokti gerai wirti walgius ir staskanczIai westi kukne " " 20c

Lietuvystes praeitis, dabartis ir ateitis. Istoriszkai socijologiszkas pieszinys.....25c

Lietuviai po maskoliu jungu. Parasze Dr. Pieszinys apie priespaudas ir persekiojimus lietuviu isz saules maskoliszkos valdžios.....10c

Markus ir Aurelianas.....10c

Mythai. Pasakos ir Legendos Žemaicziu, surinktos Ed. Veckenstedt'o, verte J. Szilupas M. D. D. L. Yra tai akyviausios ir juokingiausios senoviszkos pasakos apie visokius stebuklus ir prajovus apie darbus geru ir piktu dievu, apie Laumes, Laimes, Raganius, Vilkalokus ir tt., in kurtuos senoves lietuviai tikejo ir sziedien dar nekurie tiki. Kas vieną isz tu pasaku perskaitys panores ir visas skaityti. Preke.....50c

Medeja pasakojimas. Szi knygele yra naudinga kiekwienam ant perskaitymo, nes czia apraszo atsitikimus wieno Medejo su wisokiais žwerimis po swetimus krasztus swieto. Yra tai akyvas ir pamokinantis apsakymas su trimis abrozeliais.....10c

Maskolijos politika su Europa ir katalikiszka bažnyczia. Iszrodymas kaip maskoliai persekioja, kankina ir naikina lietuwius ir ju bažnyczias " " 10c

Musu muzikelis iszduotas ant naudos Lietuwos Ukinykams. Czia randasi trumpai apsakyta Lietuwos tautiszkas kilimas. Po tam rodos ukinykams prie gero wedimo ukinykystes, ir koletas pasakaczIu " " 10c

Medega musu tautiszkai walstinykystai. Szioje knigoje apraszo wissa ligas, ju wardus kokiais jas wadina KaunieczIai ir SuwalkieczIai, tepgi apraszo kokels waistais prasti žmones jas gydo. Preke " " 60c

Medega Simano Daukanto bijografijai (gyweniminui). Yra tai naujausa knigele ir labai akywa, kurioje apraszytas gyweniimas SimanoDaukanto nuo pat kudikystes iki jo smerties: kaip augo, kur mokinosi, ka weike ir tt. Prie to ir jo fotografija pataipinta. Apart to knigeleje randasi daug žaiuu ir kitu graziu straipseniu Preke " " 80c

Negirdetas daiktas ir geros rodos musu moterelems " " 5c

Nedorybe Rymo Cieoriaus, istorija isz laiko ponawojimo Nerono " " 80c

Nesiprieszyk. Komedija grajyjama teatruose 10c

Orleano Mergele, tragedija penkiuose aktuose su lezenga, iszleistą Tevynes Myletoju Dr-tes. Yra tai puikiausia tragedija grajyjama teatruose, pirmasyk iszversta ant lietuwiszkos kalbos per Wincu Kapea.....25c

Olga LiubatovyczIute, vaizdelis isz gyweniimo nihilistu. Yra tai gražus ir užimantis apsakymas isz gyvenimo nihilistu Rosijoje, kaip mergina Olga LiubatovyczIute, priguledama in nihilistu draugystę, daug sykiu apgavo rusikus cainovnikus ir gaudoma gudrial iszruko isz ju ranku.....10c

Pawasario Balsai, naujausiu dainu knygele, turinti 48 puikias daineles ir Libreto 4 aktuose " " 15c

Pirmutinis degtines warytojas, komedija " 10c

Pawargele ir kalp gywena Kyzai (Chinai). 2 labai akywos pasakaites.....10c

Padejimas Lietuwiu tautos Rusu wieszpatystej (socijaliszkos pieszinis).....25c

Pajudinkime wyrai žemę. Labai graži pasaka 25c

Patarles ir dainos.....10c

Petro Armino rasztai. Knygele turinti 51 puiklu dainu " " 10

Praeite Vilniaus. Apraszo nuo pat pradžiu užsidejimo miesto Wilniaus, koki jame kilosztoriai buwo, koki lietuwiszki kunigaikszczIai gyweno, kokios kares jy aplanke ir daugybe kitu akywu Lietuwos atsitikimu.....10c

Pawogti arkliai ir Mendelis Didgalwis Dwi grazios pasakeles " " 10c

Pasaka apie Jona Twardaucka garsu burtinyka ir jodarbus sykiu su apraszymais apie burtus. Puslapiu 158. Preke " " 25c

Pamokinanti apraszymai isz gyweniimo žmoniu ir wiesokios rodos " " 15c

Pradžemokslis Rankos Raszto del norinczIu iszmoktie graziai rasztie " " 10c.

Pradinis mokslas angliszkos kalbos.....75c

Puikus apraszymas isz gyweniimo Lietuwiu, parasztyta del Amerikos Lietuwiu.....$1.00

Plunksnos abrozeliai. Szeszios naujos, labai grazios pasakos " " 20c

Pajauta Lizdeikos dukte arba Lietuwa XIV szimtmetyje, labai graži pasaka.....75c

Pilnas szimtmetinis kalendorius su pilnustomis.....10c

Pamatai Tikejimo. Parasze V. V. Yra tai kamantinejimai Bibilijos ir ne kurie kratinejimai tikejimo dogmu. Knygele, suteikianti skaitytojui daug maisto iszganingiems dumojimams.....15c

Pasakos pagal Krylova. Parasze ellemis Vincas Kapsas (D-ras Kudirka). Telpa czia 15 pasaku, parasztyti ellemis.....10c

Pirmutine paszelpa umai suslręs, teipogi geralai alkoholiniai ir taboka, pagal O. Buivida parasze N. Naudinga žmonems kungele.....10c

Pavelkslai. Parasze Zemaite. Graži pasaka apie valkima ir jauną merginą ir jo susipaczIaviną.....30c

Parmazonas arba baisumas Diewo rustybes. Parasze Szwentmikis. Apsakymai isz tikru atsitikimu isz Lietuwos lietuwiszku parapiju.....10c

Populariszkas Rankwedis Fyzikos. Parasze P. Neris. Yra labai naudinga kwiengie wiskiems amatninkams kaipo staliorems, dailydems, kalwiams, masziniistams ir tt. Kiekwienas norintis koki nors gera darba atlikti ar ką naujo iszmislyti priwalo apsipažinti su mokslu fyzikos, kursjam wisokius darbus ir iszmislus paiengwis. Taigi szioje kningeleje yra iszguldytos paslaptys fyzikos ir kaip pawelkalais, ka žmogus perskaites ingauna daug iszminties prie wisokiu iszdirbysczIu.....75c

Rankwedis Senoves Istorijos, Dalis II. Graikija. Parenge kn. A. Milukas.....40c

Rinalda Rinaldinas " " " 1.50

Rutu Lapelai naujausios dainos wokiaskoms litaroms " " 15c

Rankwedis senowiszkos istorijos. Czia talpinasi apraszymai Egipto, Babilionijos, Fenicijos, Persijos, Judeos, Indijos ir Kinu, pagal ju seniausius amžius. Yra labai akyva istorija, weliausia kiekwienam ja perskaityti. 500

Rodos motinoms apie auginima žindanczIu kudikiu " " 10c

Sodnas, apinisi ir bites naudingi pamokinimai sodauninkams ir bitininkams ukininkams ir farmeriams.....10c

Stella. Apyaska K. Flamarijono arba viskas ir visur stebuklai ant dangaus ir žemes.....15c

Saules ir menesio ustemimai. Pagal M. Brzezinski, parasze N. Lenigvoj formoj apraszyta czia apie saulę, menesi ir žemę bei apie burtus tamsiu žmoniu, nesupratanczIu priežasczIu visokiu gamtoj apsirelszkimu.....15c

Simukas ir Magdute vaizdelis isz Lietuvos sodieczIu, ypacz jaunimo gyvenimo: parasze J. S.....10c

Svaras Juoku. Sutaise Kas Norejo.....25c

Senoves apraszymas apie Duktery Filypo Kareiwio " " " " 50c

Surinkti skarbai. Apraszymas isz pabaigos 18 amžiaus, dwi puikios pasakos.....$1.00

Sumiszimas arba baime turi djdeles akis. Tikra teisybe isz Suwalku gubernijos.....15c

TrakieczIu Dvaro dainos, Tyrmiszkiu Andrius (kn. A. Burbos pronaszki rasztai). Iszleido kn. Milukas. Labai naudinga knyga turinti didele mokslišką vertę.....$1.00

Talmudas žydu " " 10c

Tamoszius besotis, juokinga pasaka.....5c.

Terp skausmu in garba. Naujausios dainos.20c

Trumpa senowes Lietuwiu Istorija " 10c

Trumpa lietuwiszka Geografija parasztyta kunigo Žebrio.....15c

Žodynas keturiose kalbose: lietuwiszkai, latwiszkai, lenkiszkai ir ruskai. Yra geriausse knyga del norinczIu iszmokti lenkiszkos, ruskos arba latwiszkos kalbos.....$2.00

Žiponas bei Žipone ir auksinguinas bei sidabringumas lietuwiszku daiuu. Yra tai mokslinszkas iszwaidžiojimas apie pasjima lieująszkos kalbos " " 25c

Žentas del Parodos. Komedija 1 akte, kuria grajyja teatruose.....15c

Žemaicziu Wyskupyste. Yra tai pulkiause istorija Žemaitijos, jos bažnyczIu, kunigu, wyskupu ir wisu katalikiszko tikejimo sulis musu gadynes, t. y. nuo 1413 iki 1841 m..$3.00

Vilius Tell. Drama penkiuose aktuose. Voiskiszkai parasze Friedrich von Schiller, lietuviszkai verte Vincas Kapsas (D-ras Kudirka). Yra tai geriausias veikalas garsaus vokiszko poeto Schillerio. Dramatiszkoj formoj apraszyta czia kowa už nepriegulmystę szweicaru priesz Austrijos jungą: darbai Szweicarijos patrijotu, terp kurtu swarbiausia buwo Vilius Tell. Kiekwienan lietuwiui welyjam tą knygą parsikwiesti.....30c.

Dr. Leonard Landes,

Lietuwiszkas Daktaras.

134 E. 24 Ul., New York.

Garsingas gydytojas wyriszkų ir moteriszkų ligų. Mokinosi uniwersiteje New Yorke; praktikawo ligonbucziuose: Wiedniuje, Berlyne, karaliszkoje mokykloje Londone, buwo pardėtiniu mokslo Lebanon, Ballevue, Port Graduale Hospital College ir t.t.

UsZti rina IsZgydyma

wisų slaptų ir paprastų ligų, kaipo tai: plauczių, kepenų, skaudėjimą widurių, galwos, nepomietį, apalpimą, skaudulius, žaizdas, tynimą, moteriszkas ligas ir newaisingumą. Gydymui nerwiszkų ligų reikia naudot elektrikinias prietaisas.

Ligas Lytiaž u Daliu

iszgydysiu į keles dienas, teipogi ligas pilwo, uždegimą žarnų, iszdžiuwimą pieno, skaudėjimą lupų, nosies, akių, ausų, nustojimą pajiegų ir tt. Iszgydymą užtikrinu kiekwiename atsitikime. Chroniszkas ligas gydau pasekmingai, ir slepemas ligas užlaikau slaptybėje.

Dr. Leonard Landes,

134 E. 24th St., Cor. Lexington Av.

Offiso walandos: { nuo 9 ryto, iki 1 po piet / nuo 5po piet iki 8wakaro

Nedeliomis: nuo 8 iki 10½ wal. ryto; nuo 2 iki